

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ, ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

ΤΜΗΜΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

**ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΜΕΝΗ ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΗ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 24
ΟΙ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΚΤΙΜΗΣΗΣ ΤΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΣΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΑΠΟ ΟΡΙΣΜΕΝΑ
ΕΡΓΑ ΝΟΜΟΙ ΤΟΥ 2018 ΚΑΙ 2021.**

**«Κατασκευή και λειτουργία παραλιακού πεζόδρομου στον Δήμο Πέγειας», για έκδοση
Πολεοδομικής Άδειας με Αρ. Αιτ.: ΠΑΦ/0225/2020.**

1. Εισαγωγή

Η Έκθεση Πληροφοριών για το έργο υποβλήθηκε στην Περιβαλλοντική Αρχή με σχετική επιστολή από τον Επαρχιακό Λειτουργό Τμήματος Πολεοδομίας & Οικήσεως Πάφου (Αρ. Αιτ.: ΠΑΦ/0225/2020 και ημερομηνία 15/12/2020), για αξιολόγηση.

Η Περιβαλλοντική Αρχή έκρινε αναγκαία τη διαβούλευση με τις αρμόδιες αρχές, λόγω εξειδικευμένων γνώσεων τους για το συγκεκριμένο έργο ή τις δυνητικές του επιπτώσεις στο περιβάλλον. Για το έργο λήφθηκαν απόψεις από το Τμήμα Δασών, Υπηρεσία Θήρας και Πανίδας, Τμήμα Αλιείας και Θαλασσίων Ερευνών και Τμήμα Γεωλογικής Επισκόπησης.

Με βάση την επιτόπια επίσκεψη, τις απόψεις των Τμημάτων/Υπηρεσιών και τις πληροφορίες που υποβλήθηκαν, καθώς και την Έκθεση Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης με βάση το Άρθρο 16 των περί Προστασίας και Διαχείρισης της Φύσης και της Άγριας Ζωής Νόμων του 2003 μέχρι το 2015 (Άρθρα 6.3 και 6.4 της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ), με βάση το άρθρο 24 ετοιμάστηκε η Αιτιολογημένη Διαπίστωση της Περιβαλλοντικής Αρχής.

2. Περιγραφή και χωροθέτηση του Έργου

Το έργο αφορά την κατασκευή και λειτουργία του παραλιακού πεζόδρομου στον Δήμο Πέγειας και αποτελεί την Φάση Β-2 του ευρύτερου έργου του Δημόσιου Παραλιακού Πεζόδρομου, συνολικού μήκους 13 km, περίπου, το οποίο έχει χωριστεί σε 3 φάσεις.

Σύμφωνα με την Έκθεση Πληροφοριών, το προτεινόμενο έργο θα έχει συνολικό μήκος όδευσης 3.6 km, περίπου, πλάτος 2,5 m, περίπου και περιλαμβάνει τα ακόλουθα:

- Πεζόδρομος επί του εδάφους με σκυρόδεμα επενδυμένο από βατσαλωτό,
- υπερυψωμένα τμήματα με ξύλινο deck,
- ένα (1), σημείο θέας,

- περιφραγμένα τμήματα, μπροστά από τις δύο κύριες θέσεις αναπαραγωγής (στηλιές) της Μεσογειακής Φώκιας "*Monachus monachus*" και τα απόκρημνα σημεία της ακτογραμμής.

Λόγω της πυκνής φυσικής βλάστησης, των σημαντικών ειδών χλωρίδας, της παρουσίας ειδών του Κόκκινου Βιβλίου της Χλωρίδας της Κύπρου και της παρουσίας εκτεταμένων βραχωδών εξάρσεων με ογκόλιθους που υπάρχουν κατά μήκος της διαδρομής, προτείνεται όπως ο πεζόδρομος σε ορισμένα τμήματα να κατασκευαστεί υπερυψωμένος ξύλινος (τύπου deck).

Το συνολικό εμβαδό προβολής της όδευσης του πεζόδρομου ανέρχεται σε 9.383,55 m², περίπου. Η σφράγιση εδάφους από την κατασκευή του πεζοδρόμου από σκυρόδεμα, από τις βάσεις στήριξης των υπερυψωμένων τμημάτων, καθώς και από τα στοιχεία των περιφραγμένων τμημάτων, ανέρχεται σε 8.628 m², περίπου.

Μέθοδος κατασκευής

Πεζόδρομος επί του εδάφους (εδαφόπλακες οπλισμένου σκυροδέματος): Η κατασκευή του τμήματος του πεζόδρομου που θα είναι στο επίπεδο του εδάφους περιλαμβάνει,

- Επιχωμάτωση με υλικό τύπου «χαβάρας» και συμπίεση του υποστρώματος,
- εδαφόπλακες οπλισμένου σκυροδέματος πάχους 12 cm με οπλισμό δομικό πλέγμα,
- τοποθέτηση στη βάση της εδαφόπλακας, πολυθίνης Α' ποιότητας βαρέος τύπου με υπερκάλυψη κατ' ελάχιστο 10 cm,
- τοποθέτηση 2 αγωγών UPVC διαμέτρου 5 cm ανά 10 m², για την όδευση των όμβριων υδάτων,
- εγκιβωτισμός χυτού βοτσαλωτού μονολιθικού γαρμπιλοσκυροδέματος πάχους 3 cm, περίπου.

Λόγω του ήπιου ανάγλυφου και των ομαλών κλίσεων κατά μήκος της όδευσης, θα πραγματοποιηθούν τα ελάχιστα χωματουργικά με αποτέλεσμα ο πεζόδρομος να ακολουθήσει το φυσικό ανάγλυφο του εδάφους. Για την τοποθέτηση των βάσεων έδρασης από σκυρόδεμα για στήριξη των δοκών των υπερυψωμένων τμημάτων, εκτιμήθηκε όγκος εκσκαφών 4 m³, περίπου.

Σημείο θέας: Το σημείο θέας θα είναι κατασκευασμένο όπως και το μέρος του πεζόδρομου επί του επιπέδου του εδάφους. Το πλάτος του σημείου θέας θα έχει διαστάσεις 7 m x 7 m, περίπου, ενώ το τμήμα όδευσης σε αυτό θα έχει πλάτος 1,5 m μέχρι 3 m, περίπου.

Υπερυψωμένα τμήματα: Τα υπερυψωμένα τμήματα θα στηρίζονται σε ξύλινες δοκούς (75x150 mm), σε βάσεις έδρασης από σκυρόδεμα (Π:0,5 m x Μ:0,35 m x Υ:0,4 m). Οι βάσεις έδρασης θα τοποθετηθούν ανά 2,8 m, περίπου, σε κάθε υπερυψωμένο τμήμα.

Περιφραγμένα τμήματα προς τη θάλασσα: Κατά μήκος του τμήματος του πεζόδρομου που διέρχεται από τις θαλασσινές σπηλιές (βρειότερο άκρο), στα τμήματα όπου εντοπίζονται οι δύο κύριες θέσεις αναπαραγωγής (σπηλιές) της Μεσογειακής Φώκιας *Monachus monachus*, καθώς και στα τμήματα τα οποία είναι πολύ κοντά στην απόκρημνη ακτογραμμή, θα τοποθετηθεί περίφραξη, ως εξής:

- Περίφραξη σε περιοχές με χώρο μπροστά από τον πεζόδρομο: Ξύλινη περίφραξη επί πετρόκτιστου τοιχείου, συνολικού ύψους 110 cm, περίπου.
- Περίφραξη σε περιοχές με απότομο γκρεμό: Πλήρως πετρόκτιστο τοίχιο ή μόνο ξυλοκατασκευή, συνολικού ύψους 110 cm, περίπου.
- Περίφραξη μπροστά από το τεμάχιο 309 («Εστιατόριο Sea Caves») / θέσεις αναπαραγωγής (σπηλιές) της Μεσογειακής Φώκιας *Monachus monachus*: Πετρόκτιστο τοίχιο ύψους 1 m, επί του οποίου θα τοποθετηθούν υαλοπίνακες ύψους 0,8 m, περίπου.
- Σημεία με ψηλή βλάστηση θάμνων (φυσικός φραγμός): Να μην τοποθετηθεί περίφραξη.

Η ανάγκη αυτή προκύπτει σύμφωνα με την Έκθεση Αξιολόγησης της Περιβαλλοντικής Αρχής «Για τις αναπτύξεις στην περιοχή Θαλασσινών Σπηλιών του Δήμου Πέγειας» (Αρ. Φακέλου 02.15.003.001, 02.15.004.031.001, Μάρτιος 2019) μετά από εξειδικευμένη μελέτη του ειδικού για το είδος Δρ. Δενδρινού. Οι θέσεις τοποθέτησης της περίφραξης συμφωνήθηκαν με το Τμήμα Δασών και το Τμήμα Γεωλογικής Επισκόπησης.

Πρόσβαση

Η πρόσβαση στον πεζόδρομο, μέχρι και την ολοκλήρωση του ευρύτερου έργου, θα πραγματοποιείται από το οδικό δίκτυο της περιοχής μέσω των οδών Θαλασσινών Σπηλιών, Άγγελου Σικελιανού, Νίκου Καββαδία, Γλυκού Νερού, Ολυμπιάδος, Σκλινικαρίων, Θήβας, Κορώνα και Πέτρα του Βάθους.

Η κατασκευαστική φάση του έργου, εκτιμάται έως 6 μήνες.

Χωροθέτηση

Το υπό εξέταση τμήμα του πεζόδρομου βρίσκεται στην παράκτια περιοχή του Δήμου Πέγειας σε απόσταση 4 km, περίπου, από τον οικιστικό πυρήνα Πέγειας.

Εκτείνεται από την περιοχή Σκλινικάρι (Δάσος Αγίου Γεωργίου), συνεχίζει κατά μήκος του παραλιακού μετώπου της περιοχής των «Θαλασσινών Σπηλιών», εκτρέπεται περιμετρικά των υφιστάμενων επαύλεων όπου ακολουθεί τη Λεωφόρο Θαλασσινών Σπηλιών και καταλήγει στην τοποθεσία Ασπρόβικλα.

Το προτεινόμενο έργο χωροθετείται εντός των ακόλουθων τεμαχίων:

- Κρατικά Τεμάχια: 662, 349, 178, 6, 7 (Φ/Σχ. 44/24, 44/15, 44/15Ε1)

- Ιδιωτικά τεμάχια: 204, 258, 259, 196, 195, 191, 190, 208, 207, 102, 100, 283, 87, 277, 86, 366, 356, 83, 82, 1, 3, 4, 311, 310, 309, 8, 349, 348, 10, 13 (Φ./Σχ. 44/24, 44/24W1, 44/16W2, 44/15E2, 44/15E1)
- Χώροι Πρασίνου: 349, 337, 332 (Φ./Σχ. 44/15E2, 44/15)

Επίσης, εμπίπτει εντός των πιο κάτω πολεοδομικών ζωνών:

- ζώνη προστασίας Z1 (Δήλωσης Πολιτικής για την Ύπαιθρο) με συνολικό μήκος περίπου 3000 m,
- ζώνη παραθεριστικής κατοικίας Π1 με συνολικό μήκος περίπου 600 m,
- ζώνη προστασίας της παραλίας.

Καθ' όλο το μήκος της διαδρομής του υπό μελέτη έργου εντοπίζονται κυρίως παραθεριστικές οικίες ενώ πλησίον του υπό εξέταση πεζόδρομου εντοπίζονται 2 χώροι εστίασης («Oniro by the Sea» και «Sea Caves»).

Ανατολικά του έργου και εντός απόστασης 1 km, περίπου, εντοπίζεται τουριστική ανάπτυξη (κυρίως παραθεριστικές κατοικίες και χώροι εστίασης).

Φυσικό Περιβάλλον

Η όδευση του πεζόδρομου συμπίπτει, βρίσκεται εντός ή γειτνιάζει ανά θέσεις με το βορειοδυτικό όριο των περιοχών του Δικτύου Natura 2000, Τόπος Κοινοτικής Σημασίας (ΤΚΣ) 'Χερσόνησος Ακάμα' - 'CY4000010' και Ζώνη Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ) 'Ζώνη Ειδικής Προστασίας Χερσόνησος Ακάμα' - 'CY4000023'. Επίσης, ο πεζόδρομος βρίσκεται εντός της ζώνης προστασίας της παραλίας.

Τύποι βλάστησης/ οικοτόπων

Κατά μήκος του πεζόδρομου, από το Δάσος του Αγίου Γεωργίου κοντά στο εστιατόριο Γιαλός μέχρι τον κόλπο του ναυαγίου EDRO III που αποτελεί το πιο «φυσικό / ημιφυσικό» τμήμα, καταγράφεται η παρουσία του τύπου οικοτόπου 1240 - Απόκρημνες βραχώδεις ακτές με βλάστηση στη Μεσόγειο με ενδημικά *Limonium* spp., με την παρουσία των ειδών *Crithmum maritimum*, *Limonium* spp., *Cichorium spinosum* και *Mesembrythemum nodiflorum*. Επίσης, στην ίδια περιοχή, σημειώνεται η παρουσία του τύπου οικοτόπου 9320 – Αείφυλλοι – σκληρόφυλλοι θαμνώνες και του οικοτόπου CY14 - Συνανθρωπική βλάστηση (ξηρά λιβάδια).

Κατά μήκος του πεζόδρομου, από το ναυάγιο EDRO III μέχρι το εστιατόριο Sea Caves που διέρχεται μέσω υφιστάμενων αναπτύξεων, σημειώνεται η παρουσία δύο περιοχών με CY14 - Συνανθρωπική βλάστηση (ξηρά λιβάδια).

Κατά μήκος του πεζόδρομου (βορειότερο άκρο), από το εστιατόριο Sea Caves μέχρι το τέλος του υπό μελέτη τμήματος που διέρχεται από τις θαλασσινές σπηλιές, η όδευση ακολουθεί υφιστάμενο χωματόδρομο χωρίς ιδιαίτερη βλάστηση. Εντοπίζεται η παρουσία πυκνών συστάδων με ψηλούς θάμνους σχοινιάς (*Pistacia lentiscus*).

Χλωρίδα

Κατά μήκος του υπό μελέτη πεζόδρομου, η χλωρίδα αποτελείται από κοινά είδη με ευρεία εξάπλωση κυρίως στην παραλιακή ζώνη της Κύπρου, μεσογειακούς θαμνώνες και συνανθρωπική βλάστηση. Βάσει του Κόκκινου Βιβλίου της Χλωρίδας της Κύπρου, στην περιοχή του υπό μελέτη πεζόδρομου εντοπίζεται το ενδημικό είδος *Taraxacum aphrogenes*, η περίοδος άνθισης του οποίου είναι η περίοδος Οκτωβρίου - Μαρτίου. Η χάραξη του υπό μελέτη πεζόδρομου συμπίπτει με το βόρειο όριο της περιοχής κατάληψης του είδους *Taraxacum aphrogenes*.

Πανίδα

Στην περιοχή του υπό μελέτη πεζόδρομου, εντοπίζεται το είδος *Acanthodactylus schreiberi* (αμμόσαυρα) το οποίο προστατεύεται από την Σύμβαση της Βέρνης (Παράρτημα III) και έχει κηρυχτεί ως «Κινδυνεύον» από την IUCN. Επίσης, καταγράφηκαν τα είδη *Stellagama stellio cypriaca* (ενδημικό υποείδος), *Ophisops elegans schlueteri* (ενδημικό υποείδος) και *Dolichophis jugularis* τα οποία περιλαμβάνονται στο Παράρτημα IV της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας, καθώς επίσης και το είδος *Phoenicolacerta troodica* (ενδημικό).

Το σημαντικότερο είδος πανίδας που απαντά στην περιοχή μελέτης είναι η Μεσογειακή Φώκια *Monachus monachus*, η οποία περιλαμβάνεται στο Παράρτημα II της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας, ως είδος προτεραιότητας και χαρακτηρίζεται από την IUCN ως Κινδυνεύον (EN). Εντός της περιοχής μελέτης, εντοπίζεται τόσο ο Σπήλιος της Φώκιας, όσο και η δεύτερη σπηλιά αναπαραγωγής. Ο Σπήλιος της Φώκιας βρίσκεται σε πολύ μικρή απόσταση από υφιστάμενο εστιατόριο. Η περιοχή είναι σημαντική για τη χρήση του θαλάσσιου και του χερσαίου τμήματος (φωλιές αναπαραγωγής, ξεκούρασης και γαλουχίας) από το είδος.

Στην περιοχή απαντούν άλλα δύο σημαντικά είδη θηλαστικών του Παραρτήματος II της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας, οι νυχτερίδες *Myotis blythi* και *Miniopterus schreibersii*, οι οποίες διατηρούν καταφύγια / αποικίες εντός της περιοχής μελέτης, σε θαλάσσιες σπηλιές.

3. Περιγραφή των περιβαλλοντικών στοιχείων που ενδέχεται να επηρεαστούν σοβαρά από το έργο και επιπτώσεων που το έργο ενδέχεται να προκαλέσει στο περιβάλλον σύμφωνα με την Έκθεση Πληροφοριών

- 3.1. Μικρές επιπτώσεις στη μορφολογία του εδάφους κατά τις εργασίες διαμόρφωσης της όδευσης του πεζόδρομου και την διαμόρφωση του εδάφους και του ανάγλυφου.
- 3.2. Σφράγιση εδάφους από την κατασκευή του πεζοδρόμου, τις βάσεις στήριξης των υπερυψωμένων τμημάτων και τα στοιχεία των περιφραγμένων τμημάτων, 8.628 m², περίπου.
- 3.3. Αέριοι ρύποι (καυσαέρια και αιωρούμενα σωματίδια) από τη χρήση του μηχανικού εξοπλισμού και των οχημάτων που θα διεκπεραιώσουν τις κατασκευαστικές εργασίες.

- 3.4. Θόρυβος κατά την κατασκευή, από τα μηχανήματα του εργοταξίου.
- 3.5. Μικρές επιπτώσεις στη βλάστηση, χλωρίδα και οικότοπους κατά τη διάρκεια της κατασκευής του έργου ως εξής:
- Απώλεια υφιστάμενης βλάστησης στα σημεία διέλευσης του πεζόδρομου επί του εδάφους και στα σημεία τοποθέτησης των βάσεων έδρασης του υπερυψωμένου τμήματος.
 - Πιθανή εκρίζωση ή/και καταπάτηση μεμονωμένων θάμνων, κατά την κατασκευή του πεζόδρομου και τη διέλευση των οχημάτων μεταφοράς σκυροδέματος.
 - Η όδευση του πεζόδρομου εμπίπτει εντός της περιοχής επικράτειας του είδους του Κόκκινου Βιβλίου *Taraxacum aphrogenes*, το οποίο όμως δεν εντοπίστηκε.
- 3.6. Πιθανές επιπτώσεις στην βιοποικιλότητα από τις κατασκευαστικές εργασίες και τη διακίνηση βαρέων οχημάτων, ως εξής:
- Για το είδος προτεραιότητας της Μεσογειακής Φώκιας, *Monachus monachus*, της οποίας οι σπηλιές αναπαραγωγής της εντοπίζονται εντός της περιοχής μελέτης, κατά την αναπαραγωγική περίοδο (φθινοπωρινοί και χειμερινοί μήνες).
 - Προσωρινή όχληση λόγω θορύβου ή δόνησης και αυξημένης δραστηριότητας στην περιοχή στα είδη πανίδας (ορνιθοπανίδα και χειρόπτερα), περιλαμβανομένων και των ειδών νυχτερίδας *Myotis blythi* και *Miniopterus schreibersii* που διατηρούν καταφύγια/αποικίες εντός της περιοχής μελέτης, ειδικά κατά την περίοδο αναπαραγωγής και κατά τους χειμερινούς μήνες όταν είναι σε χειμερία νάρκη.
- 3.7. Αλλαγή στον χαρακτήρα του τοπίου της περιοχής από τη διαμόρφωση της όδευσης του πεζόδρομου και προσωρινές επιπτώσεις λόγω του εργοταξίου και της διακίνησης των οχημάτων εργοταξίου στο παραλιακό μέτωπο. Επίσης, αναμένεται οπτική όχληση στους χρήστες του πεζόδρομου από την ύπαρξη της περίφραξης περιορίζοντας τη θέαση προς τη θάλασσα και το περιβάλλον της περιοχής.
- 3.8. Επέμβαση εντός της ζώνης προστασίας της παραλίας αφού το προτεινόμενο έργο χωροθετείται εντός της ζώνης αυτής.
- 3.9. Παραγωγή αποβλήτων εκσκαφών και κατασκευών, καθώς και υγρών αποβλήτων.
- 3.10. Μικρό ενδεχόμενο ρύπανσης του εδάφους και των υδάτινων πόρων εξαιτίας επιφανειακών απορροών από το χώρο του εργοταξίου από πιθανή διαρροή μηχανελαίων/υγρών καυσίμων ή/και ακατάλληλη διάθεση αποβλήτων κατασκευής και αποβλήτων αστικού τύπου από το προσωπικό.
- 3.11. Επηρεασμός των παρακείμενων οικιών λόγω της διέλευσης του πεζόδρομου από τα ιδιωτικά τεμάχια που βρίσκονται κατά μήκος του παραλιακού μετώπου.
- 3.12. Κατά μήκος του υπό μελέτη πεζόδρομου υπάρχουν σημεία τα οποία προσεγγίζουν κατά πολύ την απόκρημνη ακτογραμμή και ενδεχομένως να ελλοχεύουν κινδύνους στην ασφάλεια των χρηστών του πεζόδρομου.
- 3.13. Μικρή αύξηση των υφιστάμενων επιπέδων ανθρώπινης παρουσίας και δραστηριότητας στην περιοχή, κατά τη λειτουργία του υπό μελέτη έργου.

4. Περιγραφή των μέτρων που προβλέπονται για να αποτραπούν, προληφθούν ή μετριαστούν επιπτώσεις στο περιβάλλον σύμφωνα με την Έκθεση Πληροφοριών

Πληθυσμός (κατά την κατασκευή και λειτουργία):

- 4.1. Σωστή διαχείριση όλων των πτυχών της κατασκευής του έργου για την μείωση της όχλησης στον τοπικό πληθυσμό με τη λήψη των κατάλληλων μέτρων μετριασμού, όπως προκύπτει από τις Καλές Πρακτικές στα Κατασκευαστικά Έργα.
- 4.2. Επιλογή περίφραξης ικανού ύψους, ώστε να επιτρέπει τη θέαση προς τη θάλασσα, αλλά ταυτόχρονα να διασφαλίζει την ασφάλεια των επισκεπτών.
- 4.3. Εγκατάσταση καλαίσθητων ενημερωτικών πινακίδων για το κοινό, ανά τακτά διαστήματα, που να υποδεικνύουν τον απόκρημνο χαρακτήρα της περιοχής.

Βιοποικιλότητα (κατά την κατασκευή και λειτουργία):

- 4.4. Αποφυγή των κατασκευαστικών/οχληρών εργασιών και της διακίνησης βαρέων οχημάτων κατά την αναπαραγωγική περίοδο της Μεσογειακής Φώκιας, *Monachus monachus* (τέλη Αυγούστου μέχρι και τον Ιανουάριο), στο τμήμα του πεζόδρομου (βορειότερο άκρο) που διέρχεται από τις θαλασσινές σπηλιές. Υποβολή αντιπροσωπευτικού χρονοδιαγράμματος εκτέλεσης εργασιών.
- 4.5. Τοποθέτηση κατάλληλης περίφραξης στα τμήματα όπου εντοπίζονται οι δύο κύριες θέσεις αναπαραγωγής (σπηλιές) της Μεσογειακής Φώκιας *Monachus monachus*.
- 4.6. Καταγραφή και σηματοδότηση του ενδημικού είδους *Taraxacum aphrogenes* στην περιοχή του υπό μελέτη πεζόδρομου πριν από την έναρξη των κατασκευαστικών εργασιών.
- 4.7. Περίφραξη τυχόν θέσεων του είδους κατά την κατασκευή και λειτουργία του έργου.
- 4.8. Σε περίπτωση που εντοπισθούν θέσεις του *Taraxacum aphrogenes* στα σημεία όπου η σχεδιαζόμενη κατασκευή είναι από μπετόν επί του εδάφους, προτείνεται επέκταση του πλησιέστερου υπερυψωμένου τμήματος ώστε να καλύπτει και την περιοχή της συγκεκριμένης θέσης.
- 4.9. Καθορισμός χώρων όδευσης και στάθμευσης βαρέων οχημάτων από την κείμενη προς τη στεριά πλευρά, ώστε να αποφευχθεί οποιαδήποτε καταπάτηση του είδους *Taraxacum aphrogenes* ή συμπίεση του εδάφους στις περιοχές που αναπτύσσεται.
- 4.10. Επανεξέταση της αναγκαιότητας του πλάτους 70 cm περιτοιχίσματος, καθ' όλο το μήκος των περιοχών του τμήματος του πεζόδρομου (βορειότερο άκρο) που διέρχεται από τις θαλασσινές σπηλιές στις οποίες θα κατασκευαστεί περίφραξη.
- 4.11. Ελεγχόμενη απομάκρυνση του είδους *Carpobrotus acinaciformis* (μαλλιά της Αφροδίτης) που χρησιμοποιήθηκε για τοπιοτέχνηση των παρακείμενων αναπτύξεων.
- 4.12. Ενημέρωση του προσωπικού από τον εργολάβο του προτεινομένου έργου, για την περιβαλλοντική ευαισθησία της περιοχής και τη δέουσα προσοχή που πρέπει να επιδειχθεί.
- 4.13. Μη φωταγώγηση του πεζόδρομου.

- 4.14. Λήψη μέτρων για αποφυγή οποιασδήποτε κατεύθυνσης φωτός προς στη θάλασσα και ιδιαίτερα στις εισόδους των αναπαραγωγικών καταφυγίων της Μεσογειακής Φώκιας.
- 4.15. Κατάλληλη σηματοδότηση και ενημέρωση των χρηστών του πεζόδρομου για την προστασία της χλωρίδας και πανίδας της περιοχής.

Τοπίο (κατά το στάδιο κατασκευής):

- 4.16. Ελαχιστοποίηση της επέμβασης στο τοπίο με την κατασκευή του πεζόδρομου σε ορισμένα τμήματα ως υπερυψωμένους.
- 4.17. Εξαιρουμένων των θέσεων πλησίον των σπηλιών αναπαραγωγής, αντί του τοιχίου περίφραξης με πέτρινη επένδυση, προτείνεται η ενίσχυση των υφιστάμενων συστάδων υψηλών θάμνων με τοπικά είδη βλάστησης ή η κατασκευή ξύλινης περίφραξης.
- 4.18. Για τις θέσεις του τμήματος του πεζόδρομου (βορειότερο άκρο) που διέρχεται από τις θαλασσινές σπηλιές, προτείνεται το κατάστρωμα του πεζόδρομου (πλην του σημείου όπου θα γίνει ο πετρόκτιστος τοίχος και των υαλοπινάκων), να γίνει τύπου ξύλινου deck (ελαφρώς υπερυψωμένο) ή συμπιεσμένο χώμα το οποίο θα συγκρατείται με λίνιες από φυσική πέτρα.

Έδαφος και Υδάτινα σώματα / Περιορισμός διαρροών λόγω ατυχημάτων (κατά την κατασκευή):

- 4.19. Στα μηχανήματα/οχήματα εργοταξίου, να γίνεται συστηματική και επαρκής συντήρηση, σε συνεργεία και η παραμονή τους στον χώρο του εργοταξίου να περιορίζεται στο ελάχιστο δυνατό.
- 4.20. Να γίνεται κατάλληλη διαχείριση κυκλοφορίας των οχημάτων ώστε να αποφεύγονται τα ατυχήματα.

Αέριοι ρύποι (κατά την κατασκευή):

- 4.21. Για την μείωση των εκπομπών αέριων ρύπων/σκόνης να λαμβάνονται τα εξής μέτρα:
 - Χρήση εξοπλισμού ατομικής προστασίας από το προσωπικό του εργοταξίου,
 - τακτική και έγκαιρη συντήρηση του εξοπλισμού και των μηχανημάτων,
 - επίστρωση των οδικών προσβάσεων (οδός Κερατιδίου, Ασπρογιών, Θρονίου της Παναγίας) και των χώρων που θα χρησιμοποιούνται από οχήματα με υλικά τα οποία θα περιορίζουν την εκπομπή σκόνης ή να διαβρέχονται ανά τακτά διαστήματα,
 - περίφραξη των περιοχών αυτών (π.χ. δίκτυ) ή τοποθέτηση του φράκτη από δίκτυ τοπικά προς την μεριά του δυνητικού αποδέκτη,
 - ελεγχόμενη διακίνηση των οχημάτων προς, από και εντός του χώρου του εργοταξίου,

- καθορισμός μέγιστου ορίου ταχύτητας (10 km/ώρα) στους χωμάτινους δρόμους,
- αποφυγή της ρίψης υλικών από μεγάλο ύψος,
- τα βαρέα οχήματα μεταφοράς χύδην υλικών να χρησιμοποιούν σκέπαστρο,
- οι σωροί των υλικών/χωμάτων εκσκαφής και επιχωμάτωσης να μην υπερβαίνουν το 1m σε ύψος.

5. Ειδική Οικολογική Αξιολόγηση

Λαμβάνοντας υπόψη ότι η όδευση του πεζόδρομου συμπίπτει, βρίσκεται εντός ή γειτνιάζει ανά θέσεις με το βορειοδυτικό όριο των περιοχών του Δικτύου Natura 2000, Τόπος Κοινοτικής Σημασίας (ΤΚΣ) 'Χερσόνησος Ακάμα' - 'CY4000010' και Ζώνη Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ) 'Ζώνη Ειδικής Προστασίας Χερσόνησος Ακάμα' - 'CY4000023', για την αξιολόγηση της έκθεσης πληροφοριών πραγματοποιήθηκε συνεδρία της Ad-hoc Επιτροπής για την Ειδική Οικολογική Αξιολόγηση στα πλαίσια του περί της Εκτίμησης των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον από Ορισμένα Έργα Νόμου του 2018 (Ν. 127(I)/2018) για την εφαρμογή του Άρθρου 16 του περί Προστασίας και Διαχείρισης της Φύσης και της Άγριας Ζωής Νόμου (153 (I)/2003).

Στην αξιολόγηση συμμετείχαν εκπρόσωποι των Τμήματος Περιβάλλοντος, Τμήματος Δασών, του Τμήματος Αλιείας και Θαλασσίων Ερευνών, της Υπηρεσίας Θήρας και Πανίδας, της Ομοσπονδίας Περιβαλλοντικών Οργανώσεων Κύπρου (ΟΠΟΚ), του Πτηνολογικού Συνδέσμου Κύπρου και του Κυπριακού Ιδρύματος Προστασίας του Περιβάλλοντος (Terra Cypria).

Η Επιτροπή εξέτασε τις επιπτώσεις του προτεινόμενου έργου και οι δυνητικές επιπτώσεις που ενδέχεται να προκύψουν κατά την κατασκευή και κατά την λειτουργία αναφέρονται πιο κάτω:

- Απώλεια οικοτόπων που βρίσκονται στην άμεση περιοχή μελέτης κατά την κατασκευή.
- Μικρή απώλεια ενδιαιτημάτων που βρίσκονται στην άμεση περιοχή μελέτης μειώνοντας τους χώρους φωλεοποίησης και τροφοληψίας των πτηνών κατά την κατασκευή.
- Επηρεασμός των ειδών πτηνοπανίδας που βρίσκονται στην ευρύτερη περιοχή μελέτης, καθώς και της Μεσογειακής φώκιας ειδικά αν οι εργασίες εμπίπτουν σε περίοδο αναπαραγωγής της φώκιας λόγω εκπομπών θορύβου κατά την κατασκευή.
- Ενόχληση των νυχτερίδων στα καταφύγια τους ειδικά κατά την περίοδο αναπαραγωγής τους και κατά τους κρύους μήνες όταν είναι σε χειμερία νάρκη λόγω εκπομπών θορύβου / δονήσεων κατά την κατασκευή.
- Προσωρινός εκτοπισμός τοπικά ευαίσθητων ειδών πανίδας λόγω εκπομπών θορύβου κατά την κατασκευή.

- Πιθανή εκκρίζωση / καταπάτηση μεμονωμένων θάμνων κατά την κατασκευή, καθώς και σφράγιση σε ορισμένα σημεία, που αποκλείει την ανάπτυξη οποιασδήποτε βλάστησης.
- Πιθανός επηρεασμός του ενδημικού είδους *Taraxacum aphrogenes* το οποίο βάσει του Κόκκινου Βιβλίου της Χλωρίδας της Κύπρου εντοπίζεται στην περιοχή του υπό μελέτη πεζόδρομου, κατά την κατασκευή.
- Κατά το στάδιο λειτουργίας αναμένεται να μειωθούν οι επιπτώσεις προς τα είδη πανίδας και χλωρίδας εφόσον οι επισκέπτες θα χρησιμοποιούν τον πεζόδρομο, μειώνοντας την πίεση προς το ευρύτερο περιβάλλον. Ειδικά για την περίπτωση της Μεσογειακής Φώκιας θα μειωθεί η όχληση από τους επισκέπτες.

Οι επιπτώσεις από το προτεινόμενο έργο θα είναι περιορισμένες με την εφαρμογή συγκεκριμένων όρων και την λήψη κατάλληλων μέτρων μετριασμού. Η απώλεια οικοτόπων / σημαντικών ειδών χλωρίδας / ειδών του Κόκκινου Βιβλίου της Χλωρίδας της Κύπρου αναμένεται να μετριαστεί με τη χρήση του υπερυψωμένου πεζόδρομου.

Επίσης, ο πεζόδρομος περιλαμβάνεται στα προτεινόμενα μέτρα της μελέτης του Δρ. Δενδρινού για την προστασία των ειδών και ιδιαίτερα της Μεσογειακής Φώκιας.

Συμπέρασμα

Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω, το προτεινόμενο έργο κρίθηκε ότι θα έχει προσωρινές επιπτώσεις στους στόχους διατήρησης και τα είδη καθορισμού κατά το στάδιο κατασκευής αλλά κατά το στάδιο λειτουργίας θα αποτελέσει εργαλείο για την διαχείριση των επισκεπτών.

Επισυνάπτεται η Έκθεση Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης με βάση το Άρθρο 16 των περί Προστασίας και Διαχείρισης της Φύσης και της Άγριας Ζωής Νόμων του 2013 μέχρι το 2015 (Ε.Ε.Ο.Α), ως Παράρτημα Ι.

6. Διαβούλευση

Στα πλαίσια αξιολόγησης του έργου από την Περιβαλλοντική Αρχή ζητήθηκαν οι απόψεις των πιο κάτω Τμημάτων/Υπηρεσιών λόγω των εξειδικευμένων γνώσεων τους για το συγκεκριμένο έργο ή για τις δυνητικές του επιπτώσεις στο περιβάλλον:

- Τμήμα Αλιείας και Θαλασσίων Ερευνών: Τοποθετήθηκε θετικά με όρους για το εν λόγω θέμα.
- Τμήμα Δασών: Τοποθετήθηκε θετικά για το εν λόγω θέμα με όρους για το εν λόγω θέμα.
- Τμήμα Γεωλογικής Επισκόπησης: Τοποθετήθηκε θετικά με όρους για το εν λόγω θέμα.
- Υπηρεσία Θήρας και Πανίδας: Τοποθετήθηκε θετικά με όρους για το εν λόγω θέμα.

7. Θέση Περιβαλλοντικής Αρχής

Η Περιβαλλοντική Αρχή, κατά τη διαμόρφωση της θέσης της, αφού έλαβε υπόψη:

- Τις πληροφορίες που υποβλήθηκαν με βάση το άρθρο 23 του Νόμου,
- τα κριτήρια του Τέταρτου Παραρτήματος του Νόμου,
- την Έκθεση Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης με βάση το Άρθρο 16 των περί Προστασίας και Διαχείρισης της Φύσης και της Άγριας Ζωής Νόμων του 2013 μέχρι το 2015,
- τις απόψεις των Τμημάτων/Υπηρεσιών,
- την επιτόπια επίσκεψη,

δε φέρει ένσταση στην υλοποίηση του έργου υπό τους όρους / προϋποθέσεις που αναφέρονται στο Παράρτημα Όρων που επισυνάπτεται.

Επιπρόσθετα, η Περιβαλλοντική Αρχή, με βάση το άρθρο 24(5) του Νόμου, παραθέτει τους βασικούς λόγους για τους οποίους δεν απαιτείται Μελέτη Εκτίμησης Επιπτώσεων στο Περιβάλλον, με αναφορά στα σχετικά κριτήρια του Τέταρτου Παραρτήματος.

Συγκεκριμένα, οι λόγοι είναι οι ακόλουθοι:

1. Χαρακτηριστικά του έργου: Το έργο αποτελεί τη Φάση Β-2 του ευρύτερου έργου του Δημόσιου Παραλιακού Πεζόδρομου το οποίο έχει σκοπό να συνθέσει ένα ενιαίο γραμμικό παραθαλάσσιο πεζόδρομο για χώρο περίπατου, άθλησης και αναψυχής κατά μήκος του παραλιακού μετώπου, για τους κατοίκους και τους επισκέπτες της περιοχής. Λόγω των σημαντικών ειδών χλωρίδας, της παρουσίας ειδών του Κόκκινου Βιβλίου της Χλωρίδας της Κύπρου και των μεγάλων ογκολίθων που υπάρχουν κατά μήκος της διαδρομής, ο πεζόδρομος σε ορισμένα τμήματα θα κατασκευαστεί υπερυψωμένος ξύλινος (τύπου deck). Στα τμήματα όπου εντοπίζονται οι δύο κύριες θέσεις αναπαραγωγής (σπηλιές) της Μεσογειακής Φώκιας *Monachus monachus*, καθώς και στα τμήματα τα οποία είναι πολύ κοντά στην απόκρημνη ακτογραμμή, θα τοποθετηθεί περίφραξη.
2. Τοποθεσία του έργου: Βρίσκεται στην παράκτια περιοχή του Δήμου Πέγειας, εντός της ζώνης προστασίας της παραλίας, σε απόσταση 4 km, περίπου, από τον οικιστικό πυρήνα Πέγειας και δεν θα επηρεάσει δυσμενώς άλλες γειτονικές χρήσεις. Η περιοχή του έργου ήδη δέχεται επισκέπτες για περπάτημα, αφού υπάρχει στην περιοχή υφιστάμενος χωματόδρομος, ενώ παράλληλα υπάρχουν σημεία κατά μήκος της προτεινόμενης όδευσης όπου υπάρχει δυνατότητα πρόσβασης στη θάλασσα.

Η όδευση του πεζόδρομου συμπίπτει, βρίσκεται εντός ή γειτνιάζει ανά θέσεις με το βορειοδυτικό όριο των περιοχών του Δικτύου Natura 2000, Τόπος Κοινοτικής Σημασίας (ΤΚΣ) 'Χερσόνησος Ακάμα' - 'CY4000010' και Ζώνη Ειδικής Προστασίας 'Ζώνη Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ) Χερσόνησος Ακάμα' - 'CY4000023'.

Εντός της περιοχής μελέτης, εντοπίζονται οι κύριες σπηλιές αναπαραγωγής της Μεσογειακής Φώκιας, *Monachus monachus*, καθώς και τα είδη νυχτερίδας *Myotis blythi* και *Miniopterus schreibersii* που διατηρούν καταφύγια / αποικίες.

3. Τύπος και χαρακτηριστικά των ενδεχόμενων επιπτώσεων: Το προτεινόμενο έργο δεν αναμένεται να επηρεάσει δυσμενώς την βιοποικιλότητα στις περιοχές του Δικτύου Natura 2000, καθώς οι κατασκευαστικές εργασίες θα είναι περιορισμένης έκτασης και διάρκειας και οποιοσδήποτε οχληρές εργασίες θα πραγματοποιηθούν εκτός αναπαραγωγικής περιόδου. Η απώλεια οικοτόπων / σημαντικών ειδών χλωρίδας / ειδών του Κόκκινου Βιβλίου της Χλωρίδας της Κύπρου αναμένεται να μετριαστεί με τη χρήση του υπερυψωμένου πεζόδρομου.

Οι επιπτώσεις από τη λειτουργία του έργου αναμένεται να μειωθούν προς τα είδη πανίδας και χλωρίδας εφόσον οι επισκέπτες θα χρησιμοποιούν τον πεζόδρομο, μειώνοντας την πίεση προς το ευρύτερο περιβάλλον. Ειδικά για την περίπτωση της Μεσογειακής Φώκιας θα μειωθεί η όχληση από τους επισκέπτες.

Στέλλα Περικέντη
για Διευθυντή Τμήματος Περιβάλλοντος
Περιβαλλοντική Αρχή

Αρ. Φακ.: 02.10.011.009.009.005
18 Μαΐου 2022

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΟΡΩΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΑΡΧΗΣ
«ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΠΑΡΑΛΙΑΚΟΥ ΠΕΖΟΔΡΟΜΟΥ ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΠΕΓΕΙΑΣ».
ΓΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΗΣ ΑΔΕΙΑΣ ΜΕ ΑΡ. ΑΙΤ.: ΠΑΦ/0225/2020.

ΕΝΟΤΗΤΑ Α: Γενικοί Όροι

- 1.1. Ο κύριος του έργου φέρει ακέραιη την ευθύνη για την τήρηση των περιβαλλοντικών όρων, μέτρων και περιορισμών που επιβάλλονται με την παρούσα Αιτιολογημένη Διαπίστωση.
- 1.2. Ο κύριος του έργου δεν απαλλάσσεται από την υποχρέωση τήρησης διατάξεων της κείμενης περιβαλλοντικής νομοθεσίας, ανεξαρτήτως από την ύπαρξη σχετικής ρητής αναφοράς στους περιβαλλοντικούς όρους του έργου.
- 1.3. Όλες οι εργασίες ανέγερσης και λειτουργίας του έργου να συμμορφώνονται με τους σχετικούς με την προστασία του περιβάλλοντος νόμους, κανονισμούς, διατάγματα και τροποποιήσεις που διέπουν αυτούς όπως αυτοί εκάστοτε τροποποιούνται ή και αντικαθίστανται.
- 1.4. Κατά την κατασκευή και λειτουργία του έργου να γίνουν όλες οι απαιτούμενες ενέργειες και να ληφθούν όλα τα απαραίτητα μέτρα, έτσι ώστε να διασφαλίζεται:
 - Η τήρηση των περιβαλλοντικών όρων.
 - Η αντιμετώπιση και αποκατάσταση τυχόν δυσάρεστων περιβαλλοντικών καταστάσεων που οφείλονται στην κατασκευή και λειτουργία του έργου.
- 1.5. Σε περίπτωση ουσιώδους επέκτασης ή τροποποίησης του έργου, όπως αυτό περιγράφεται και υλοποιείται με τους όρους και περιορισμούς της παρούσας Αιτιολογημένης Διαπίστωσης, ο κύριος του έργου να έρθει σε επαφή με το Τμήμα Περιβάλλοντος, ώστε να αξιολογηθεί κατά πόσο εμπίπτουν στους περί Εκτίμησης των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον από Ορισμένα Έργα Νόμους του 2018 και 2021.
- 1.6. Η Περιβαλλοντική Αρχή, διατηρεί το δικαίωμα να επιβάλει τροποποιήσεις για την εν λόγω Αιτιολογημένη Διαπίστωση και οποιουδήποτε όρους κριθεί αναγκαίο, για την προστασία του περιβάλλοντος.
- 1.7. Μετά την έκδοση των απαιτούμενων αδειών και την λειτουργία του έργου, αν παρατηρηθούν επιπρόσθετα περιβαλλοντικά ζητήματα λόγω κατασκευής ή/και λειτουργίας της προτεινόμενης ανάπτυξης που δεν καλύπτονται από τους όρους της παρούσας Αιτιολογημένης Διαπίστωσης, ο κύριος του έργου να επανέλθει για επαναξιολόγηση των επιπτώσεων.
- 1.8. Με την ολοκλήρωση των εργασιών κατασκευής του έργου, να υποβληθεί στην Περιβαλλοντική Αρχή «Έκθεση Ολοκλήρωσης Εργασιών» η οποία να εκπονείται και να υπογράφεται από τους μελετητές και μηχανικούς του έργου και στην οποία θα αναφέρονται τα μέτρα που λήφθηκαν για την ικανοποίηση των όρων που εφαρμόστηκαν κατά την κατασκευή του έργου.

ΕΝΟΤΗΤΑ Β: Όροι που πρέπει να τηρούνται κατά το στάδιο κατασκευής του έργου

- 2.1. Για την όδευση του πεζοδρόμου να αποφευχθεί η τοποθέτηση του επί ή πολύ κοντά των απόκρημνων βραχωδών περιοχών, και να μη γίνει ο οποιοσδήποτε εκβραχισμός.
- 2.2. Να οριοθετηθεί ζώνη ασφαλείας 10 m από το μέτωπο του πρανούς για διερχόμενους επισκέπτες, στην όδευση του πεζόδρομου, όπως αυτή παρουσιάζεται με κόκκινο χρώμα στο χάρτη ο οποίος επισυνάπτεται, ως Παράρτημα II.
- 2.3. Στα τμήματα όπου εντοπίζονται οι δύο κύριες θέσεις αναπαραγωγής (σπηλιές) της Μεσογειακής Φώκιας *Monachus monachus*, καθώς και στα τμήματα τα οποία είναι πολύ κοντά στην απόκρημνη ακτογραμμή περιλαμβανομένου του σημείου θέας, να προβλεφθεί η κατασκευή κατάλληλης περίφραξης προς στο παραλιακό μέτωπο, τέτοια που να μην εμποδίζει την οπτική επαφή με την θάλασσα αλλά να προϋποθέτει την ασφάλεια των επισκεπτών.
- 2.4. Να γίνει επανεξέταση της αναγκαιότητας περιτοιχίσματος πλάτους 70 cm. Προτείνεται η κατασκευή ξύλινου φράχτη καθ' όλο το μήκος των περιοχών στις οποίες θα κατασκευαστεί περίφραξη εξαιρουμένου των σημείων που βρίσκονται πάνω από τα σπήλαια αναπαραγωγής της Μεσογειακής φώκιας. Στις θέσεις όπου εντοπίζονται πυκνές συστάδες θάμνων, ικανού ύψους ώστε να αποτρέψουν την πρόσβαση προς τη θάλασσα, να διατηρηθούν και να ενισχυθούν στις θέσεις όπου η βλάστηση έχει κενά, με τεχνητή καλαίσθητη περίφραξη. **Αποτελεί όρο της Έκθεσης Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης (Ε.Ε.Ο.Α).**
- 2.5. Να περιοριστεί η αποψίλωση βλάστησης (ενσωμάτωση της στον σχεδιασμό) που απαντά εντός των περιοχών του έργου (όδευση του πεζόδρομου).
- 2.6. Η όδευση του πεζόδρομου να ακολουθήσει περιοχές με συνανθρωπική βλάστηση και υφιστάμενες οδεύσεις.
- 2.7. Ο πεζόδρομος να κατασκευαστεί υπερυψωμένος ξύλινος (τύπου deck) στα ακόλουθα σημεία:
 - α) Κατά μήκος της διαδρομής όπου υπάρχει πυκνή φυσική βλάστηση, παρουσία ειδών του Κόκκινου Βιβλίου της Χλωρίδας της Κύπρου και των οικοτόπων 9320 - Αείφυλλοι- σκληρόφυλλοι θαμνώνες και 1240 - Απόκρημνες βραχώδεις ακτές με βλάστηση στη Μεσόγειο με ενδημικά *Limonium* spp., καθώς και μεγάλοι ογκόλιθοι, όπως αυτή παρουσιάζεται με κίτρινο χρώμα στο χάρτη ο οποίος επισυνάπτεται, ως Παράρτημα II, καθώς και όπου αλλού αυτά εντοπίζονται.
 - β) Κατά μήκος της διαδρομής προς το σημείο θέας, περιλαμβανομένου και του σημείου θέας, όπως αυτή/αυτό παρουσιάζεται με γαλάζιο χρώμα στο χάρτη ο οποίος επισυνάπτεται, ως Παράρτημα II.
- 2.8. Στην περιοχή κατανομής του ενδημικού είδους *Taraxacum aphrogenes* να γίνει καταγραφή και σηματοδότηση της παρουσίας του πριν την έναρξη των κατασκευαστικών εργασιών. Τυχόν θέσεις του είδους να περιφραχθούν κατά τη διάρκεια των κατασκευαστικών εργασιών. **Αποτελεί όρο της Ε.Ε.Ο.Α.**
- 2.9. Σε περίπτωση που κατά την καταγραφή εντοπισθούν θέσεις του *Taraxacum aphrogenes* στα σημεία όπου η σχεδιαζόμενη κατασκευή είναι επί του εδάφους, να

- επανεξεταστεί επέκταση του ανάλογου πλησιέστερου υπερυψωμένου τμήματος ώστε να καλύπτει και την περιοχή της συγκεκριμένης θέσης. **Αποτελεί όρο της Ε.Ε.Ο.Α..**
- 2.10. Να καθοριστούν χώροι όδευσης και στάθμευσης βαρέων οχημάτων ώστε να αποφευχθεί οποιαδήποτε καταπάτηση του είδους *Taraxacum aphrogenes* ή συμπίεση του εδάφους στις περιοχές που αναπτύσσεται. **Αποτελεί όρο της Ε.Ε.Ο.Α..**
- 2.11. Πριν από την έναρξη των εργασιών, να οριοθετηθούν με σταθερά σημεία στην όδευση του πεζόδρομου τα ακόλουθα:
- Πεζόδρομος επί του εδάφους,
 - υπερυψωμένα τμήματα με ξύλινο deck,
 - περιφραγμένα τμήματα, μπροστά από τις δύο κύριες θέσεις αναπαραγωγής (σπηλιές) της Μεσογειακής Φώκιας "*Monachus monachus*" και τα απόκρημνα σημεία της ακτογραμμής συμπεριλαμβανομένου του σημείου θέας,
 - ζώνη ασφαλείας 10 m από το μέτωπο του πρανούς για διερχόμενους επισκέπτες,
 - τυχόν θέσεις του είδους *Taraxacum aphrogenes* οι οποίες έχουν εντοπιστεί κατά την κατάγραφή,
 - χώροι όδευσης και στάθμευσης βαρέων οχημάτων.
- 2.12. Μετά την οριοθέτηση με σταθερά σημεία να ειδοποιηθεί, ο Διευθυντής του Τμήματος Περιβάλλοντος για έλεγχο των οροθετικών σημείων.
- 2.13. Να μη γίνει καμία δραστηριότητα ή επέμβαση εντός των περιοχών του Δικτύου Natura 2000, Τόπος Κοινοτικής Σημασίας – 'Χερσόνησος Ακάμα' με κωδικό 'CY4000010' και Ζώνη Ειδικής Προστασίας 'Ζώνη Ειδικής Προστασίας Χερσόνησος Ακάμα' με κωδικό 'CY4000023' πέρα του χώρου του υπό μελέτη έργου.
- 2.14. Απαγορεύεται η αποθήκευση καυσίμων και χημικών ουσιών εντός της ζώνης προστασίας της παραλίας και εντός των περιοχών του Δικτύου Natura 2000.
- 2.15. Απαγορεύεται η απόρριψη οποιονδήποτε αποβλήτων / υλικών στον περιβάλλοντα χώρο και στα θαλάσσια ύδατα.
- 2.16. Απαγορεύεται η διάθεση στο έδαφος ή/και το υπέδαφος, στα επιφανειακά, παράκτια ή υπόγεια νερά ουσιών που ρυπαίνουν ή τείνουν να ρυπάνουν τα υπόγεια, ή και τα επιφανειακά νερά ή και το έδαφος σύμφωνα με το Άρθρο 6 των περί Ελέγχου της Ρύπανσης των Νερών Νόμων του 2002 μέχρι 2013.
- 2.17. Στην δεντροφύτευση ή και τοπιοτέχνηση του περιβάλλοντα χώρου του έργου να χρησιμοποιηθούν ιθαγενή, τοπικά και αυτοφυή είδη χλωρίδας. Να μην χρησιμοποιηθούν χωροκατακτητικά ξενικά είδη.
- 2.18. Να γίνει ελεγχόμενη απομάκρυνση του είδους *Carpobrotus acinaciformis* (μαλλιά της Αφροδίτης) που χρησιμοποιήθηκε για τοπιοτέχνηση των παρακείμενων αναπτύξεων και εγκατάστασή του στην παράκτια ζώνη. **Αποτελεί όρο της Ε.Ε.Ο.Α..**
- 2.19. Να μην δημιουργηθούν νέοι δρόμοι πρόσβασης και να διασφαλιστεί ότι θα χρησιμοποιείται μόνο το υφιστάμενο οδικό δίκτυο.
- 2.20. Να υποβληθεί χρονοδιάγραμμα εκτέλεσης εργασιών και εξασφάλιση γραπτής άδειας πριν την έναρξη των εργασιών από τον Διευθυντή Τμήματος Περιβάλλοντος. **Αποτελεί όρο της Ε.Ε.Ο.Α..**

- 2.21. Να γίνει ενημέρωση του προσωπικού από τον εργολάβο που θα αναλάβει τη διεκπεραίωση του έργου, για την περιβαλλοντική ευαισθησία της περιοχής και τη δέουσα προσοχή και σεβασμό που πρέπει να επιδειχθεί. **Αποτελεί όρο της Ε.Ε.Ο.Α..**
- 2.22. Οι κατασκευαστικές εργασίες / υποδομές να περιοριστούν στις απολύτως αναγκαίες.
- 2.23. Να διατηρηθεί η μορφολογία των τεμαχίων και να γίνει η λιγότερη δυνατή επέμβαση και εκσκαφές στο χώρο, οι εκχερσώσεις και οι επιχωματώσεις να περιοριστούν στις απολύτως αναγκαίες, να γίνει επαναχρησιμοποίηση εδάφους και πετρών (χρήση για τοπιοτέχνηση και φυτεύσεις ειδών).
- 2.24. Η κατασκευή του πεζόδρομου επί του εδάφους να σχεδιαστεί με υλικά φιλικά προς το περιβάλλον που να περιορίζουν την σφράγιση του εδάφους και να συνάδουν με το περιβάλλον της περιοχής. Η επιστρωση του πεζόδρομου να γίνει με πουρί ή άλλο κατάλληλου παρόμοιου τύπου διαπερατού υλικού και με τη χρήση κράσπεδου (λίγια) ή φυσικής πέτρας στις άκρες. **Αποτελεί όρο της Ε.Ε.Ο.Α..**
- 2.25. Να αποφευχθούν οι κατασκευαστικές ή οχληρές εργασίες και η διακίνηση βαρέων οχημάτων κατά τους φθινοπωρινούς και χειμερινούς μήνες στους χώρους αναπαραγωγής και γαλουχίας της Μεσογειακής Φώκιας. **Αποτελεί όρο της Ε.Ε.Ο.Α..**
- 2.26. Να γίνει προσωρινή περιήφραξη του εργοταξίου. Τα στερεά απόβλητα που θα προκύψουν από την κατασκευή του έργου, καθώς και οι πρώτες ύλες οι οποίες θα χρησιμοποιηθούν, να τοποθετηθούν σε σημεία τα οποία θα δημιουργήσουν τη μικρότερη δυνατή όχληση.
- 2.27. Πριν την έναρξη εκτέλεσης του έργου να ετοιμαστεί και να φυλάσσεται στο εργοτάξιο Ολοκληρωμένο Σχέδιο Διαχείρισης Αποβλήτων από Εκσκαφές, Κατασκευές και Κατεδαφίσεις (Α.Ε.Κ.Κ.) σύμφωνα με τις πρόνοιες των περί Στερεών και Επικινδύνων Αποβλήτων (Διαχείριση Αποβλήτων από Εκσκαφές, Κατασκευές και Κατεδαφίσεις) Κανονισμών του 2011 (Κ.Δ.Π 159/2011) και των εκάστοτε τροποποιήσεών τους, στα πλαίσια εφαρμογής των περί Αποβλήτων Νόμων του 2011 μέχρι 2021.
Κατάλογοι αδειοδοτημένων διαχειριστών αποβλήτων για συλλογή / μεταφορά και επεξεργασία βρίσκονται αναρτημένοι στην ιστοσελίδα του Τμήματος Περιβάλλοντος στη διεύθυνση www.moa.gov.cy/environment (Αδειοδοτήσεις - Αδειοδότηση Διαχείρισης Αποβλήτων – Πιστοποιητικά Καταχώρησης) και επικαιροποιούνται σε τακτά χρονικά διαστήματα.
- 2.28. Ο επιβλέπων μηχανικός έχει την ευθύνη παρακολούθησης υλοποίησης του ολοκληρωμένου σχεδίου διατήρησης των Α.Ε.Κ.Κ..
- 2.29. Ο εργολάβος να συμμετέχει σε αδειοδοτημένο Συλλογικό Σύστημα Διαχείρισης Α.Ε.Κ.Κ., ή να διατηρεί και λειτουργεί αδειοδοτημένο Ατομικό Σύστημα Διαχείρισης Αποβλήτων από Εκσκαφές, Κατασκευές και Κατεδαφίσεις (Α.Ε.Κ.Κ.), που εκδίδεται δυνάμει των περί Αποβλήτων Νόμων του 2011 μέχρι 2021 και των περί Στερεών και Επικινδύνων Αποβλήτων (Διαχείριση Αποβλήτων από Εκσκαφές, Κατασκευές και Κατεδαφίσεις) Κανονισμών του 2011 (Κ.Δ.Π. 159/2011) και των εκάστοτε τροποποιήσεών τους.
- 2.30. Οποιαδήποτε επικίνδυνα ή μη επικίνδυνα απόβλητα από τις κατασκευές (π.χ. αδρανή, μπάζα, μεταχειρισμένα μηχανέλαια, στερεά απόβλητα) να διαχωρίζονται και να αποθηκεύονται ξεχωριστά σε ειδικούς στεγανούς περιέκτες ή/και αποθηκευτικούς

- χώρους τύπου skip, σε ειδικά διαμορφωμένους χώρους με αδιαπέραστη επιφάνεια. Όλοι οι αποθηκευτικοί χώροι / περιέκτες να φέρουν ευδιάκριτη σήμανση ως προς το περιεχόμενο και τη χωρητικότητα τους.
- 2.31. Η αποθήκευση των πρώτων / βοηθητικών υλών να γίνεται σε ειδικούς χώρους, οι οποίοι να διαθέτουν κατάλληλες διατάξεις ώστε, σε περίπτωση διαρροών, να είναι δυνατή η συλλογή και μετέπειτα διαχείριση τους.
- 2.32. Στο χώρο του εργοταξίου να υπάρχουν απορροφητικά υλικά (π.χ. πριονίδι, άμμος) σε επαρκείς ποσότητες ώστε να μπορούν να συγκρατούνται καύσιμα και λιπαντικά σε περίπτωση διαρροής τους. Μετά τη χρήση τους τα απορροφητικά υλικά να συλλέγονται και να διατίθενται σε αδειοδοτημένο φορέα διαχείρισης σύμφωνα με τις πρόνοιες των περί Αποβλήτων Νόμων του 2011 μέχρι 2021.
- 2.33. Να ετοιμαστούν και να υπάρχουν διαθέσιμα σχέδια δράσης για διαχείριση πιθανής ρύπανσης. **Αποτελεί όρο της Ε.Ε.Ο.Α..**
- 2.34. Να ενημερωθεί άμεσα το Τμήμα Περιβάλλοντος σε περίπτωση οποιουδήποτε έκτακτου περιστατικού διαφυγής αποβλήτων ή άλλων ρύπων στο παράκτιο μέτωπο.
- 2.35. Να γίνει κατάλληλη τοποθέτηση των προσωρινών εγκαταστάσεων υγιεινής (χημικές τουαλέτες), ώστε να μην προκαλούνται προβλήματα στο περιβάλλον.
- 2.36. Να λαμβάνονται μέτρα μείωσης του θορύβου όπως χρήση ωτοασπίδων από το προσωπικό, τοποθέτηση σιγαστήρων στα μηχανήματα, παρακολούθηση των επιπέδων θορύβου με ηχομετρητές, τοποθέτηση ηχοπετασμάτων γύρω από θορυβώδη μηχανήματα και τήρηση κατάλληλου ωραρίου εργασίας.
- 2.37. Να καταρτιστεί κατάλληλο πρόγραμμα δρομολογίων των βαρέων οχημάτων για την ελαχιστοποίηση αυτών, με σκοπό την κατά το δυνατό μικρότερη όχληση από την εκπομπή περιβαλλοντικού θορύβου.
- 2.38. Οι εργασίες να διεξάγονται κατά το δυνατόν κατά τη διάρκεια των εργάσιμων ημερών και ωρών και όταν αυτό δεν είναι εφικτό πρέπει να λαμβάνουν μέτρα μείωσης του θορύβου.
- 2.39. Να λαμβάνονται όλα τα απαραίτητα μέτρα για την καταστολή της σκόνης.
- 2.40. Να γίνεται τακτική και έγκαιρη συντήρηση του εξοπλισμού και μηχανημάτων, και των ηλεκτρογεννητριών εάν χρησιμοποιηθούν. Αυτό θα ελαχιστοποιήσει την παραγωγή επιβλαβών εκπομπών και άλλων αιωρούμενων σωματιδίων. **Αποτελεί όρο της Ε.Ε.Ο.Α..**
- 2.41. Οι χώροι και οι οδικές προσβάσεις (Οδός Κερατιδίου, Ασπρογιών, Θρονίου της Παναγίας) που θα χρησιμοποιούνται από οχήματα να διαμορφωθούν κατάλληλα και να επιστρωθούν με υλικά τα οποία θα περιορίζουν την εκπομπή σκόνης στην ατμόσφαιρα, ή αν αυτό δεν είναι δυνατό να διαβρέχονται ανά τακτά διαστήματα. **Αποτελεί όρο της Ε.Ε.Ο.Α..**
- 2.42. Να γίνεται ελεγχόμενη διακίνηση των οχημάτων προς / από και εντός του χώρου του εργοταξίου. Καθορισμός μέγιστου ορίου ταχύτητας (10km/ώρα) στους χωμάτινους δρόμους. **Αποτελεί όρο της Ε.Ε.Ο.Α..**
- 2.43. Να γίνεται έλεγχος των περιοχών στις οποίες παράγονται σωματίδια σκόνης μέσω τακτικού καθαρισμού ή ψεκασμών με νερό για τη μείωση της σκόνης. Εάν είναι δυνατό, οι συγκεκριμένες περιοχές μπορούν να είναι και περικλειστές (π.χ. δίκτυ) έτσι ώστε να μειώνεται η επίδραση του ανέμου σε αυτές. **Αποτελεί όρο της Ε.Ε.Ο.Α..**

- 2.44. Να αποφεύγεται η ρίψη υλικών από μεγάλο ύψος για την αποφυγή δημιουργίας σκόνης. **Αποτελεί όρο της Ε.Ε.Ο.Α..**
- 2.45. Τα βαρέα οχήματα μεταφοράς χύδην υλικών, να χρησιμοποιούν σκέπαστρο ώστε να εμποδίζεται η διασπορά τους στην ατμόσφαιρα κατά τη μεταφορά. **Αποτελεί όρο της Ε.Ε.Ο.Α..**
- 2.46. Οι σωροί των υλικών / χωμάτων εκσκαφής και επιχωμάτωσης να μην υπερβαίνουν το 1m σε ύψος. **Αποτελεί όρο της Ε.Ε.Ο.Α..**
- 2.47. Με τον τερματισμό των εργασιών να γίνει απομάκρυνση του εργοταξίου και αποκατάσταση όλων των χώρων.
- 2.48. Ο κύριος του έργου οφείλει να ορίσει και ενημερώσει το Τμήμα Περιβάλλοντος, τεχνικό υπεύθυνο για τη παρακολούθηση εφαρμογής των περιβαλλοντικών όρων, κατά την φάση κατασκευής.

ΕΝΟΤΗΤΑ Γ: Όροι που πρέπει να τηρούνται κατά το στάδιο λειτουργίας του έργου:

- 3.1. Απαγορεύεται η διάθεση στο έδαφος ή / και το υπέδαφος, στα επιφανειακά ή παράκτια νερά ή ουσιών που ρυπαίνουν ή τείνουν να ρυπάνουν τα υπόγεια, ή και τα επιφανειακά νερά ή το έδαφος σύμφωνα με το άρθρο 6 των περί Ελέγχου της Ρύπανσης των Νερών Νόμων του 2002 έως 2013.
- 3.2. Τα απόβλητα συσκευασιών, να τυγχάνουν διαχείρισης σύμφωνα με τους περί Συσκευασιών και Αποβλήτων Συσκευασιών Νόμους του 2002 μέχρι 2012.
- 3.3. Να τοποθετηθούν κάδοι για τη χωριστή Διαλογή στην Πηγή (ΔσΠ), για τουλάχιστον τα ρεύματα αποβλήτων χαρτί/ χαρτόνι, PMD. Τα χωριστά διαλεγμένα ανακυκλώσιμα, να συλλέγονται από αδειοδοτημένους διαχειριστές.
- 3.4. Ο κύριος του έργου είναι υπεύθυνος για την καθαριότητα, τη συντήρηση και διαχείριση του έργου με τρόπο ώστε να διασφαλίζεται η ασφάλεια και η απρόσκοπτη διακίνηση του κοινού.
- 3.5. Απαγορεύεται η φωταγώγηση του πεζόδρομου. Να ληφθούν μέτρα για αποκοπή φωταγώγησης από ιδιωτικά ή δημόσια σημεία φωτισμού. **Αποτελεί όρο της Ε.Ε.Ο.Α..**
- 3.6. Να γίνει σηματοδότηση του πεζόδρομου για την ενημέρωση επισκεπτών σχετικά με την περιβαλλοντική ευαισθησία της περιοχής **Αποτελεί όρο της Ε.Ε.Ο.Α..**
- 3.7. Να γίνει περίφραξη τυχόν θέσεων του ενδημικού είδους *Taraxacum aphrogenes* κατά την λειτουργία του έργου.

ΤΜΗΜΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

18 Μαΐου, 2022

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι
ΕΚΘΕΣΗ ΕΙΔΙΚΗΣ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 16 ΤΩΝ ΠΕΡΙ
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΗΣ ΦΥΣΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΓΡΙΑΣ ΖΩΗΣ ΝΟΜΩΝ ΤΟΥ 2003
ΜΕΧΡΙ ΤΟ 2015 (ΑΡΘΡΑ 6.3 ΚΑΙ 6.4 ΤΗΣ ΟΔΗΓΙΑΣ 92/43/ΕΟΚ)

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ, ΓΕΩΡΓΙΑΣ, ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ**

ΤΜΗΜΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

**ΕΚΘΕΣΗ ΕΙΔΙΚΗΣ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 16 ΤΩΝ
ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΗΣ ΦΥΣΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΓΡΙΑΣ ΖΩΗΣ
ΝΟΜΩΝ ΤΟΥ 2003 ΜΕΧΡΙ ΤΟ 2015 (ΑΡΘΡΑ 6.3 ΚΑΙ 6.4 ΤΗΣ ΟΔΗΓΙΑΣ
92/43/ΕΟΚ)**

**ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΗΣ ΑΙΤΗΣΗΣ
ΠΑΦ/00225/2020**

**ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΠΑΡΑΛΙΑΚΟΥ ΠΕΖΟΔΡΟΜΟΥ ΣΤΟΝ ΔΗΜΟ
ΠΕΓΕΙΑΣ – ΦΑΣΗ Β2**

**ΤΟΠΟΣ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗΣ ΣΗΜΑΣΙΑΣ (ΤΚΣ) “ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ ΑΚΑΜΑ” – “CY4000010”
ΖΩΝΗ ΕΙΔΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ (ΖΕΠ) “ΖΩΝΗ ΕΙΔΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ
ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ ΑΚΑΜΑ” - “CY4000023”**

**Αρ. Φακέλου
02.15.003.001
02.15.004.015.001**

Μάρτιος, 2022

Περιεχόμενα

1	Εισαγωγή.....	3
2	Διαδικασία Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης.....	4
3	Χαρακτηριστικά της περιοχής του Δικτύου Natura 2000.....	5
4	Επιπτώσεις από την υλοποίηση της ανάπτυξης στο Δίκτυο Natura 2000	7
4.1	Απώλεια Οικοτόπων	7
4.2	Απώλεια Ειδών	7
4.3	Τοπίο.....	8
4.4	Συναθροίστηκες επιπτώσεις.....	8
5	Συμπεράσματα	8
6	Παραρτήματα.....	11
6.1	Παράρτημα 1: Χωροθέτηση προτεινόμενου έργου σε σχέση με την NATURA 2000. Με πράσινο είναι η NATURA 2000 και με κόκκινο είναι το τεμάχιο	11
6.2	Παράρτημα 2: Απόψεις μελών Ad-Hoc Επιτροπής	12

1 Εισαγωγή

Η αίτηση ΠΑΦ/00225/2020 αφορά την φάση Β2 του παραλιακού πεζόδρομου στο Δήμο Πέγειας η οποία ξεκινά από την περιοχή Σκλινικάρι (Δάσος Αγίου Γεωργίου) και τερματίζει στην τοποθεσία Ασπρόβικλα.

Το μήκος της Φάσης Β2 του πεζόδρομου είναι περίπου 3.6 χλμ και θα έχει πλάτος 2.5 μ (Παράρτημα 1).

Το Ευρύτερο Έργο αφορά την κατασκευή και λειτουργία παραλιακού πεζόδρομου στο Δήμο Πέγειας της επαρχίας Πάφου. Στόχος του Δήμου Πέγειας, είναι μέσα από την κατασκευή του Ευρύτερου αυτού Έργου να καταφέρει να συνθέσει ένα ενιαίο γραμμικό παραθαλάσσιο λειτουργικό πάρκο το οποίο θα δημιουργήσει χώρο περίπατου, άθλησης και αναψυχής κατά μήκος του παραλιακού μετώπου, για τους κατοίκους και τους επισκέπτες της περιοχής.

Η χωροθέτηση του πεζόδρομου σε σημεία βρίσκεται εντός, γειτνιάζει ή είναι πλησίον των περιοχών του Δικτύου Natura 2000:

- Τόπος Κοινοτικής Σημασίας (ΤΚΣ) «Χερσόνησος Ακάμα» με κωδικό CY4000010, επειδή περιλαμβάνει σημαντικούς τύπους οικοτόπων του Παραρτήματος I και φιλοξενεί σημαντικά είδη του Παραρτήματος II της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ
- Ζώνη Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ) «Ζώνη Ειδικής Προστασίας Χερσόνησος Ακάμα» με κωδικό CY4000023, επειδή φιλοξενεί είδη ορνιθοπανίδας του Παραρτήματος I της Οδηγίας 2009/147/ΕΚ (η οποία κωδικοποίησε και αντικατέστησε την Οδηγία 79/409/ΕΟΚ) και άλλα σημαντικά μεταναστευτικά είδη ορνιθοπανίδας.

Εκτός από τις περιοχές του Δικτύου Natura 2000 ο πεζόδρομος εμπίπτει εντός της ζώνης Προστασίας της Παραλίας.

Το έργο διέρχεται μέσω κρατικών αλλά και ιδιωτικών τεμαχίων όπου στις πλείστες περιπτώσεις ο πεζόδρομος συμπεριλαμβανόταν στον σχεδιασμό των εκάστοτε αναπτύξεων.

Η πρόσβαση προς τον πεζόδρομο θα πραγματοποιείται από το υφιστάμενο οδικό δίκτυο, εκ των οποίων μερικοί είναι χωμάτινοι δρόμοι.

Η κατασκευή του πεζόδρομου θα γίνει με δύο μεθόδους:

- Α. Στο επίπεδο του εδάφους θα γίνεται με οπλισμένο σκυρόδεμα το οποίο στην επιφάνεια του θα έχει εγκιβωτισμένο, χυτό, βοτσαλωτό, μονολιθικό γαρμπιλοσκυρόδεμα.
- Β. Υπερυψωμένα τμήματα που θα στηρίζονται σε ξύλινες δοκίδες, οι οποίες θα εδράζονται σε βάσεις από σκυρόδεμα. Που θα τοποθετούνται ανά 2,8m σε κάθε υπερυψωμένο τμήμα.

Τα υπερυψωμένα τμήματα θα βρίσκονται σε περιβαλλοντικά ευαίσθητα σημεία για να αποφευχθεί η απομάκρυνση ή καταπάτηση φυσικής βλάστησης.

Στα τμήματα τα οποία βρίσκονται πλησίον σημαντικών περιοχών για την μεσογειακή φώκια, θα κατασκευαστούν τριών ειδών περίφραξη ώστε να περιοριστεί η πρόσβαση των επισκεπτών προς την θάλασσα χωρίς όμως να αποκόππει την θέα προς την θάλασσα. Τα είδη περίφραξης μαζί με την χωροθέτηση τους είναι τα εξής:

- A. Τοιχίο οπλισμένου σκυροδέματος πάχους, με πέτρινη επένδυση η οποία θα φαίνεται ως ξηρολιθιά. Το τοιχίο περίφραξης θα τοποθετηθεί μόνο προς της πλευρά της θάλασσάς και θα είναι ύψους 70cm, και επί τούτου θα υπέρκειται ξύλινη κατασκευή πρόσθετου ύψους 40cm φτάνοντας το συνολικό ύψος από το έδαφος τα 110cm.
- B. Σε περιοχές όπου ο πεζόδρομος θα είναι παρακείμενος απότομων και επικίνδυνων κρημνωδών περιοχών τότε η λεπτομέρεια της περίφραξης που προτείνεται είναι όπως το συνολικό ύψος των 110cm να είναι είτε πλήρως πετρόκτιστο ή μόνο με ξυλοκατασκευή.
- Γ. Μπροστά από το τεμάχιο 309 (εστιατόριο «Sea caves») πέραν του πέτρινου τοιχίου προτείνεται και η συμπλήρωση της περίφραξης με τζάμι ώστε να περιοριστεί η άμεση επαφή με την είσοδο των σπηλαίων και ο περιορισμός της ηχητικής όχλησης. Στην περίπτωση αυτή ο πετρόκτιστος τοίχος θα έχει ύψος 1 περίπου μέτρο και στην συνέχεια θα συμπληρώνεται με τζάμι ύψους 0,8m.

2 Διαδικασία Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης

Το έντυπο πληροφοριών κατατέθηκε τον Νοέμβριο 2021 και η Ad-Hoc επιτροπή εξέτασε το θέμα σε συνεδρία στις 28 Ιανουαρίου 2022. Η Επιτροπή απαρτιζόταν από εκπρόσωπους του Τμήματος Περιβάλλοντος, Τμήματος Δασών, του Τμήματος Αλιείας και Θαλασσίων Ερευνών, της Υπηρεσίας Θήρας και Πανίδας, της Ομοσπονδίας Περιβαλλοντικών Οργανώσεων Κύπρου (ΟΠΟΚ), του Πτηνολογικού Συνδέσμου Κύπρου και του Κυπριακού Ιδρύματος Προστασίας του Περιβάλλοντος (Terra Cypria).

Για την διαμόρφωση των συμπερασμάτων, έχουν ληφθεί υπόψη τα ακόλουθα:

- Τα στοιχεία του Έντυπου πληροφοριών που αφορούν τα είδη χαρακτηρισμού της περιοχής που περιλαμβάνονται στα Παραρτήματα I και II της Οδηγίας των Οικοτόπων (92/43/ΕΟΚ) καθώς και σε άλλα είδη χλωρίδας και πανίδας της περιοχής
- Οι εξειδικευμένες γνώσεις και οι απόψεις των μελών της Επιτροπής
- Η μελέτη δέουσας εκτίμησης των επιπτώσεων στο περιβάλλον του Δρ. Δενδρινού του Αυγούστου 2018
- Η Περιβαλλοντική Μελέτη του Δρ. Ανδρέου και Δρ. Κουνναμά του Οκτώβριου 2018
- Η έκθεση αξιολόγησης δέουσας του Τμήματος Περιβάλλοντος για την Περιβαλλοντική Μελέτη του Μάρτιου 2019
- Οι δυνητικές άμεσες και έμμεσες αρνητικές επιπτώσεις του έργου στην περιοχή, τόσο κατά την κατασκευή όσο και κατά τη λειτουργία του
- Οι αθροιστικές και συσσωρευτικές επιπτώσεις από άλλα έργα στην περιοχή

- Το Διαχειριστικό Σχέδιο του Τόπου Κοινοτικής Σημασίας “Χερσόνησος Ακάμα” και της Ζώνη Ειδικής Προστασίας “Ζώνη Ειδικής Προστασίας Χερσόνησος Ακάμα”,
- Τα Τυποποιημένα Έντυπα Δεδομένων του Τόπου Κοινοτικής Σημασίας “Χερσόνησος Ακάμα” και της Ζώνη Ειδικής Προστασίας “Ζώνη Ειδικής Προστασίας Χερσόνησος Ακάμα”

3 Χαρακτηριστικά της περιοχής του Δικτύου Natura 2000

Σύμφωνα με τα Τυποποιημένα Έντυπα Δεδομένων (Standard Data Forms) τα είδη και οικοτόποι χαρακτηρισμού των περιοχών του Δικτύου Natura 2000 (ΤΚΣ) «Χερσόνησος Ακάμα» (CY4000010) και (ΖΕΠ) «Ζώνη Ειδικής Προστασίας Χερσόνησος Ακάμα» (CY4000023) είναι τα ακόλουθα (Πίνακας 1, Πίνακας 2 και Πίνακας 3).

Πίνακας 1: Τύποι οικοτόπων των περιοχών CY4000010 (ΤΚΣ) και CY4000023 (ΖΕΠ)

A/A	Κωδικός	Περιγραφή
1.	1110	Αμμοσύρσεις που καλύπτονται συνεχώς από θαλάσσιο νερό μικρού βάθους
2.	1120*	Εκτάσεις θαλάσσιας βλάστησης με Ποσειδωνία (<i>Posidonia oceanica</i>)
3.	1170	Ύφαλοι
4.	1210	Μονοετής βλάστηση της παλιρροιακής ζώνης
5.	1240	Απόκρημνες βραχώδεις ακτές με βλάστηση Αγγειοσπέρμων
6.	2110	Πρωτογενείς κινούμενες θίνες
7.	2190	Υγρές κοιλότητες μεταξύ των θινών
8.	2230	Μονοετείς κοινότητες των θινών με <i>Malcolmieta</i>
9.	2240	Μονοετείς κοινότητες των θινών με <i>Brachypodietalia</i>
10.	2250*	Λόχμες με αοράτους (<i>Juniperus</i>) σε αμμοθίνες
11.	2260	Θίνες με βλάστηση σκληρόφυλλων θάμνων (<i>Pistacio-Rhamnetalia, Cisto-Micromerietea</i>)
12.	3140	Σκληρά oligo-μεσοτροφικά ύδατα με βενθική βλάστηση χαροειδών σχηματισμών με <i>Chara spp</i>
13.	3170*	Μεσογειακά εποχιακά λιμνία
14.	5210	Δενδρώδεις θαμνώνες με <i>Juniperus spp.</i>
15.	5330	Θερμο-Μεσογειακοί και προ-στεππικοί θαμνώνες με
16.	5420	Φρύγανα της Ανατολικής Μεσογείου (<i>Cisto- Micromerietea</i>)
17.	6220*	Ξηροφυτικοί λειμώνες της Μεσογείου με αγρωστώδη και μονοετή (<i>Thero- Brachypodietea</i>)
18.	62B0*	Σερπεντινόφιλα λιβάδια της Κύπρου
19.	8210	Χασμοφυτική βλάστηση ασβεστολιθικών βράχων

20.	8220	Χασμοφυτική βλάστηση πυριγενών βράχων
21.	8310	Σπήλαια των οποίων δεν γίνεται τουριστική εκμετάλλευση
22.	8330	Θαλάσσια σπήλαια εξ'ολοκλήρου ή κατά το ήμισυ κάτω από την επιφάνεια της θάλασσας
23.	9290	Δάση κυπαρίσσου
24.	92C0	Παρόχθια δάση ανατολικής πλατάνου (<i>Platanion orientalis</i>)
25.	92D0	Παραποτάμιοι θαμνώνες (<i>Nerio-Tamaricetea</i>)
26.	9320	Δάση με <i>Olea</i> και <i>Ceratonia</i>
27.	93A0	Δασικές συστάδες της <i>Quercus infectoria</i>
28.	9540	Δάση τραχείας πεύκης (<i>Pinus brutia</i>)
29.	9560*	Δάση <i>Juniperus phoenicea</i>

Πίνακας 2: Είδη χλωρίδας των περιοχών CY4000010 (TKΣ) και CY4000023 (ZEΠ)

A/A	Κωδικός	Περιγραφή
1.	2250	<i>Centaurea akamantis</i>
2.	4082	<i>Crepis pusilla</i>
3.	2329	<i>Ophrys kotschy</i>
4.	2210	<i>Phlomis cypria</i> ssp. <i>occidentalis</i>
5.	2298	<i>Tulipa cypria</i>

Πίνακας 3: Είδη πανίδας των περιοχών CY4000010 (TKΣ) και CY4000023 (ZEΠ)

A/A	Κωδικός	Περιγραφή
Θηλαστικά		
1.	1303	<i>Rhinolophus hipposideros</i>
2.	1304	<i>Rhinolophus ferrumequinum</i>
3.	1305	<i>Rhinolophus euryale</i>
4.	1306	<i>Rhinolophus blasii</i>
5.	1307	<i>Myotis blythii</i>
6.	1310	<i>Miniopterus schreibersii</i>
7.	4002	<i>Rousettus aegyptiacus</i>
8.	1349	<i>Tursiops truncatus</i>
9.	1366	<i>Monachus monachus</i>
Ερπετά		
1.	1224	<i>Chelonia mydas</i>
2.	1227	<i>Caretta caretta</i>
Ασπόνδυλα		
1.	1078	<i>Callimorpha quadripunctaria</i>
2.	4023	<i>Propomacrus cypriacus</i>
Πτηνά		
1.	A093	<i>Aquila fasciatus</i>
2.	A024	<i>Ardeola ralloides</i>
3.	A231	<i>Coracias garrulus</i>

4.	A026	<i>Egretta garzetta</i>
5.	A103	<i>Falco peregrinus</i>
6.	A514	<i>Grus virgo</i>
7.	A230	<i>Merops apiaster</i>
8.	A467	<i>Oenanthe cypriaca</i>
9.	A032	<i>Plegadis falcinellus</i>
10.	A468	<i>Sylvia melanothorax</i>
11.		Μεταναστευτικά Αρπακτικά - Migratory raptors

4 Επιπτώσεις από την υλοποίηση της ανάπτυξης στο Δίκτυο Natura 2000

Δυνητικές επιπτώσεις που μπορεί να εμφανιστούν κατά την κατασκευή αλλά και κατά την λειτουργία της ανάπτυξης αναφέρονται πιο κάτω.

Πιθανές είναι και οι συσσωρευτικές επιπτώσεις από τη συνολική ανάπτυξη στην ευρύτερη περιοχή.

4.1 Απώλεια Οικοτόπων

Κατά το στάδιο κατασκευής αναμένεται απώλεια οικοτόπων που βρίσκονται στην άμεση περιοχή μελέτης κάτι το οποίο αναμένεται να μετριαστεί με την χρήση του υπερυψωμένου πεζόδρομου.

Αναμένεται επίσης μικρή απώλεια ενδιαιτημάτων που βρίσκονται στην άμεση περιοχή μελέτης μειώνοντας τους χώρους φωλεοποίησης και τροφοληψίας των πτηνών. Όπως και με το προηγούμενο η απώλεια αναμένεται να μετριαστεί με την χρήση του υπερυψωμένου πεζόδρομου.

Κατά το στάδιο λειτουργίας αναμένεται ότι οι οικότοποι πλησίον του πεζόδρομου θα παρουσιάσουν βελτίωση, εφόσον η παρουσία του πεζόδρομου θα προτρέψει τους επισκέπτες να τον χρησιμοποιούν, ώστε να σταματήσει η ανεξέλεγκτη πρόσβαση προς του οικότοπους της περιοχής.

4.2 Απώλεια Ειδών

Κατά το στάδιο κατασκευής θα υπάρχει υψηλή εκπομπή θορύβου επηρεάζοντας τα είδη πτηνοπανίδας που βρίσκονται στην ευρύτερη περιοχή μελέτης.

Ο θόρυβος αναμένεται επίσης να επηρεάσει τη Μεσογειακή φώκια ειδικά αν οι εργασίες εμπότουν σε περίοδο αναπαραγωγής της φώκιας.

Ο θόρυβος ή δόνηση, δύναται να προκαλέσει ενόχληση νυχτερίδων στα καταφύγια τους. Η επίπτωση αυτή είναι σημαντική ειδικά κατά την περίοδο αναπαραγωγής των χειρόπτερων όταν έχουν μικρά και κατά τους κρύους μήνες όταν είναι λιγότερο δραστήρια ή σε χειμερία νάρκη.

Αυξημένα επίπεδα θορύβου, μπορεί να οδηγήσουν σε προσωρινό εκτοπισμό τοπικά ευαίσθητων ειδών πανίδας και τη μετακίνησή τους σε άλλες γεινιάζουσες περιοχές με τα ίδια χαρακτηριστικά – εφόσον αυτό είναι δυνατόν.

Σχετικά με την χλωρίδα ο δυνητικός επηρεασμός, αφορά πιθανή εκρίζωση ή/και καταπάτηση μεμονωμένων θάμνων, κατά τη κατασκευή του πεζόδρομου, ώστε να

διανοιχθεί χώρος προσέγγισης των φορτηγών που θα μεταφέρουν σκυρόδεμα. Η επίπτωση αναμένεται να μετριαστεί με την χρήση του υπερυψωμένου πεζόδρομου.

Σε όλα τα σημεία διέλευσης του πεζόδρομου επί του εδάφους ή στα σημεία έδρασης των πασσάλων, θα προκληθεί μόνιμη κατάληψη και σφράγιση, που αποκλείει την ανάπτυξη οποιασδήποτε βλάστησης καθ' όλο το μήκος του πεζόδρομου. Αν και η επίπτωση είναι μόνιμη, το μεγαλύτερο τμήμα του πεζόδρομου διέρχεται από υφιστάμενους χωματοδρόμους ή περιοχές με υποβάθμιση.

Βάσει του Κόκκινου Βιβλίου της Χλωρίδας της Κύπρου στην περιοχή του υπό μελέτη πεζόδρομου εντοπίζεται το ενδημικό είδος *Taraxacum aphrogenes*. Το τμήμα του πεζόδρομου εντός της περιοχής κατάληψης του είδους θα γίνει υπερυψωμένο, για αποφυγή καταπάτησης.

Κατά το στάδιο λειτουργίας αναμένεται να μειωθούν οι επιπτώσεις προς τα είδη πανίδας και χλωρίδας εφόσον οι επισκέπτες θα χρησιμοποιούν τον πεζόδρομο, μειώνοντας την πίεση προς το ευρύτερο περιβάλλον. Ειδικά για την περίπτωση της Μεσογειακής Φώκιας θα μειωθεί η όχληση από τους επισκέπτες.

4.3 Τοπίο

Ο σχεδιασμός του προτεινόμενου πεζόδρομου μαζί με την περιφραγή θα έχει αρνητικές επιπτώσεις στην αισθητική του τοπίου. Επιπρόσθετα η χρήση του σκυροδέματος θα έχει ως αποτέλεσμα την σφράγιση του εδάφους πλησίον και εντός των περιοχών του Δικτύου Natura 2000.

4.4 Συναθροιστικές επιπτώσεις

Η επισκεψιμότητα της περιοχής είναι ήδη μεγάλη και για τον λόγο αυτό θεωρείται ότι ένας σωστά σχεδιασμένος και ελεγχόμενος πεζόδρομος, θα συνεισφέρει θετικά στη συνολικότερη διαχείριση της περιοχής.

Ο πεζόδρομος σχεδιάζεται με συγκεκριμένα μέτρα για τη διαχείριση της ανθρώπινης δραστηριότητας που θα οδηγήσει σε ελεγχόμενη και οργανωμένη επισκεψιμότητα στην περιοχή αποφεύγοντας ευαίσθητες περιοχές.

Με τον τρόπο αυτό θα περιορίσει τοπικά την προσβασιμότητα προς στη θάλασσα, θα ρυθμίσει υφιστάμενες θαλάσσιες δραστηριότητες και θα κατευθύνει τους χρήστες μακριά από τις πιο ευαίσθητες περιοχές, γεγονός που αποτελεί και ένα από τους σκοπούς και στόχους υλοποίησής του.

Σημειώνεται επίσης και το γεγονός ότι με την κατασκευή του πεζόδρομου θα αρθούν οι οποιοσδήποτε μη αδειοδοτημένες επεμβάσεις εντός του δημόσιου χώρου πρασίνου και της ζώνης προστασίας της παραλίας.

5 Συμπεράσματα

Καταληκτικά αναμένεται ότι η υλοποίηση του προτεινόμενου έργου θα έχει προσωρινές επιπτώσεις στους στόχους διατήρησης και τα είδη καθορισμού κατά το στάδιο κατασκευής αλλά κατά το στάδιο λειτουργίας θα αποτελέσει εργαλείο για την διαχείριση των επισκεπτών

Δεν φέρεται ένσταση στην υλοποίηση του έργου με την υιοθέτηση των ακόλουθων όρων:

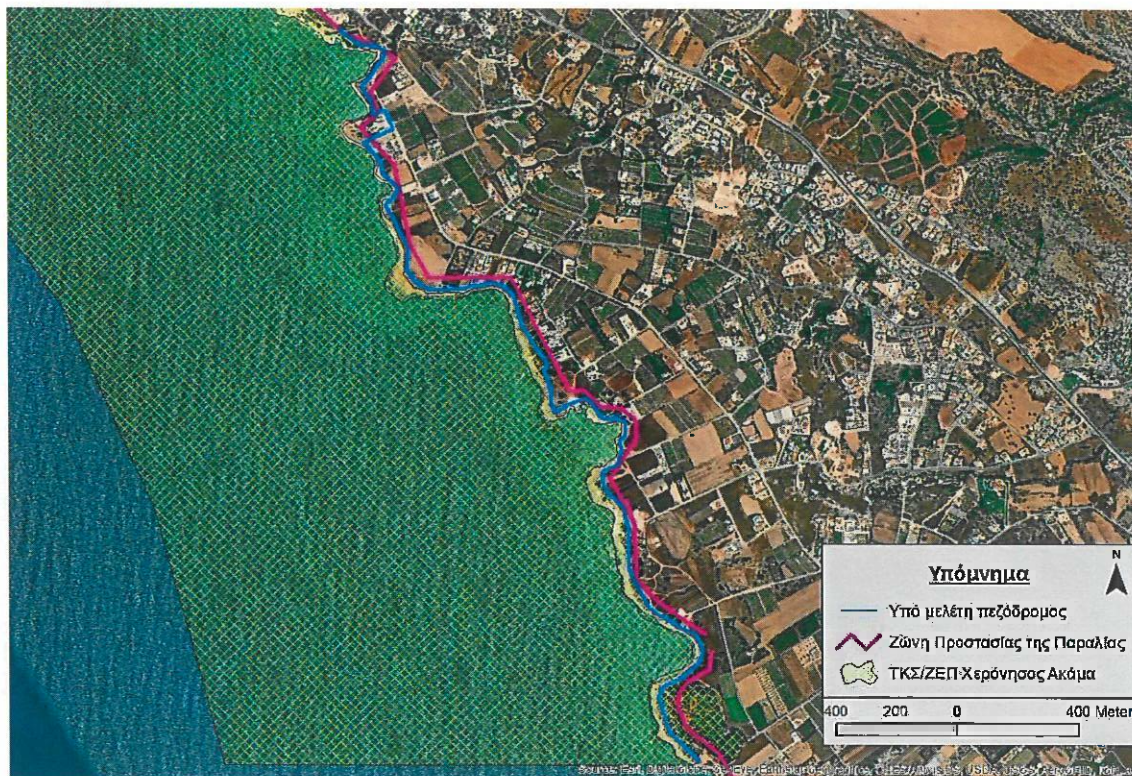
- 6.1. Ενημέρωση του προσωπικού από τον εργολάβο που θα αναλάβει τη διεκπεραίωση του έργου, για την περιβαλλοντική ευαισθησία της περιοχής και τη δέουσα προσοχή και σεβασμό που πρέπει να επιδειχθεί.
- 6.2. Τακτική και έγκαιρη συντήρηση του εξοπλισμού και μηχανημάτων, και των ηλεκτρογεννητριών εάν χρησιμοποιηθούν. Αυτό θα ελαχιστοποιήσει την παραγωγή επιβλαβών εκπομπών και άλλων αιωρούμενων σωματιδίων.
- 6.3. Οι χώροι και οι οδικές προσβάσεις(Οδός Κερατιδίου, Αστρογιών, Θρονίου της Παναγίας) που θα χρησιμοποιούνται από οχήματα να διαμορφωθούν κατάλληλα και να επιστρωθούν με υλικά τα οποία θα περιορίζουν την εκπομπή σκόνης στην ατμόσφαιρα, ή αν αυτό δεν είναι δυνατό να διαβρέχονται ανά τακτά διαστήματα.
- 6.4. Ελεγχόμενη διακίνηση των οχημάτων προς/ από και εντός του χώρου του εργοταξίου. Καθορισμός μέγιστου ορίου ταχύτητας (10km/ώρα) στους χωμάτινους δρόμους.
- 6.5. Έλεγχος των περιοχών στις οποίες παράγονται σωματίδια σκόνης μέσω τακτικού καθαρισμού ή ψεκασμών με νερό για τη μείωση της σκόνης. Εάν είναι δυνατό, οι συγκεκριμένες περιοχές μπορούν να είναι και περικλειστές (π.χ. δίκτυ) έτσι ώστε να μειώνεται η επίδραση του ανέμου σε αυτές.
- 6.6. Αποφυγή της ρίψης υλικών από μεγάλο ύψος για την αποφυγή δημιουργίας σκόνης.
- 6.7. Τα βαρέα οχήματα μεταφοράς χύδην υλικών, θα πρέπει να χρησιμοποιούν σκέπαστρο ώστε να εμποδίζεται η διασπορά τους στην ατμόσφαιρα κατά τη μεταφορά.
- 6.8. Οι σωροί των υλικών / χωμάτων εκσκαφής και επιχωμάτωσης να μην υπερβαίνουν το 1m σε ύψος.
- 6.9. Να υπάρχουν σχέδια δράσης για διαχείριση πιθανής ρύπανσης.
- 6.10.Αποφυγή κατασκευαστικών ή οχληρών εργασιών και διακίνηση βαρέων οχημάτων κατά τους φθινοπωρινούς και χειμερινούς μήνες στους χώρους αναπαραγωγής και γαλουχίας της Μεσογειακής Φώκιας.
- 6.11.Υποβολή χρονοδιαγράμματος εκτέλεσης εργασιών και εξασφάλιση γραπτής άδειας πριν την έναρξη των εργασιών.
- 6.12.Στην περιοχή κατανομής του ενδημικού είδους *Taraxacum aphrogenes* να γίνει καταγραφή και σηματοδότηση της παρουσίας του πριν την έναρξη των κατασκευαστικών εργασιών. Τυχόν θέσεις του είδους θα περιφραχθούν κατά τη διάρκεια των κατασκευαστικών εργασιών.

- 6.13. Σε περίπτωση που κατά την καταγραφή εντοπισθούν θέσεις του *Taraxacum arhrogones* στα σημεία όπου η σχεδιαζόμενη κατασκευή είναι επί του εδάφους, να επανεξεταστεί επέκταση του ανάλογου πλησιέστερου υπερυψωμένου τμήματος ώστε να καλύπτει και την περιοχή της συγκεκριμένης θέσης.
- 6.14. Καθορισμός χώρων όδευσης και στάθμευσης βαρέων οχημάτων ώστε να αποφευχθεί οποιαδήποτε καταπάτηση του είδους ή συμπίεση του εδάφους στις περιοχές που αναπτύσσεται.
- 6.15. Επανεξέταση της αναγκαιότητας του πλάτους 70cm περιτοιχίσματος, και προτείνεται η κατασκευή ξύλινου φράχτη καθ' όλο το μήκος των περιοχών στις οποίες θα κατασκευαστεί περίφραξη εξαιρουμένου των σημείων που βρίσκονται πάνω από τα σπήλαια αναπαραγωγής της Μεσογειακής φώκιας. Στις θέσεις όπου εντοπίζονται πυκνές συστάδες θάμνων, ικανού ύψους ώστε να αποτρέψουν την πρόσβαση προς τη θάλασσα, θα διατηρηθούν και θα ενισχυθούν στις θέσεις όπου η βλάστηση έχει κενά, με τεχνητή καλαίσθητη περίφραξη.
- 6.16. Η κατασκευή του πεζόδρομου επί του εδάφους να σχεδιαστεί με υλικά φιλικά προς το περιβάλλον που να περιορίζουν την σφράγιση του εδάφους και να συνάδουν με το περιβάλλον της περιοχής. Προτείνεται η επίστρωση με πουρί ή συμπιεσμένου χώματος και την χρήση κράσπεδου (λίγια) ή φυσικής πέτρας στις άκρες.
- 6.17. Ελεγχόμενη απομάκρυνση του είδους *Carpobrotus acinaciformis* (μαλλιά της Αφροδίτης) που χρησιμοποιήθηκε για τοπιοτέχνηση των παρακείμενων αναπτύξεων και εγκατάστασή του στην παράκτια ζώνη.
- 6.18. Απαγορεύεται η φωταγωγή του πεζόδρομου και λήψη μέτρων για αποκοπή φωταγωγής από ιδιωτικά ή δημόσια σημεία φωτισμού.
- 6.19. Σηματοδότηση του πεζόδρομου για την ενημέρωση επισκεπτών σχετικά με την περιβαλλοντική ευαισθησία της περιοχής

Τμήμα Περιβάλλοντος
Μάρτιος 2022

6 Παραρτήματα

6.1 Παράρτημα 1: Χωροθέτηση προτεινόμενου έργου σε σχέση με την NATURA 2000. Με πράσινο είναι η NATURA 2000 και με κόκκινο είναι το τεμάχιο

6.2 Παράρτημα 2: Απόψεις μελών Ad-Hoc Επιτροπής

ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ ΚΥΠΡΟΥ (ΜΚΟ)

Οδός Γεωργίου Σεφέρη 4B, 1076 Λευκωσία | Τ.Θ. 28539, 2080 Λευκωσία | Τηλέφωνο: 22 313750 & 22 879240
Τηλεομοιότυπο: 22 879241 | Ηλεκτρονική διεύθυνση: info@opok.org.cy | Ιστοσελίδα: www.oikologiafeeo.org

Επείγον – Με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο

Email: info@opok.org.cy

Κυριακή, 19 Δεκεμβρίου 2021

Προς:

Διευθυντή Τμήματος Περιβάλλοντος, κ. Κώστα Χατζηπαναγιώτου

Κοινοποίηση:

Προϊστάμενη Τομέα Προστασίας και Διαχείρισης της Φύσης και Βιοποικιλότητας Τμήματος Περιβάλλοντος, κα Έλενα Στυλιανοπούλου

Προϊστάμενη Τομέα Εκτίμησης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων Τμήματος Περιβάλλοντος, κα Ειρήνη Κωνσταντίνου

Προϊστάμενο Γραφείου Τμήματος Περιβάλλοντος στην Επαρχία Πάφου, κ. Κώστα Βόσκο

Μέλη Ad-hoc Επιτροπής για την Ειδική Οικολογική Αξιολόγηση

Αγαπητέ κ. Χατζηπαναγιώτου,

Θέμα:

Έκθεση Πληροφοριών για έργα του Δεύτερου Παραρτήματος και Ειδικών Πληροφοριών για περιοχές του Δικτύου Natura 2000, με βάση τα άρθρα 23 και 33 του περί της Εκτίμησης των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον από Ορισμένα Έργα Νόμου του 2018 έως 2021, για την κατασκευή και λειτουργία της Φάσης Β2 του παραλιακού πεζόδρομου στην περιοχή Θαλασσιές Σπηλιές, στον Δήμο Πέγειας της επαρχίας Πάφου, εντός και πλησίον της Ειδικής Ζώνης Διατήρησης (ΕΖΔ CY4000010) και της Ζώνης Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ CY4000023) Χερσόνησος Ακάμα (Αρ. Αίτησης Χορήγησης Πολεοδομικής Άδειας ΠΑΦ/00225/2020 και Αρ. Φακ. 02.15.004.031.001, 02.15.003.002)

Τοποθέτηση Ομοσπονδίας Περιβαλλοντικών Οργανώσεων Κύπρου (ΟΠΟΚ)

Αναφορικά με το πιο πάνω θέμα, επιθυμούμε να σημειώσουμε τα ακόλουθα:

1. Ο προτεινόμενος παραλιακός πεζόδρομος στον Δήμο Πέγειας έχει συνολικό μήκος περίπου 13.5 χλμ. Ξεκινά από τα όρια του αυτοκινητόδρομου Κισσόνεργας – Πέγειας και τελειώνει στην περιοχή Άγιος Γεώργιος, όπου βρίσκεται το Αλιευτικό Καταφύγιο Πέγειας. Το προτεινόμενο έργο έχει χωριστεί σε 4 φάσεις, εκ των οποίων οι φάσεις Α και Β1 χωροθετούνται εκτός περιοχών του Δικτύου Natura 2000, ενώ οι φάσεις Β2 και Γ χωροθετούνται εντός και πλησίον (εφάπτονται) των περιοχών του Δικτύου Natura 2000 Ειδική Ζώνη Διατήρησης (ΕΖΔ CY4000010) και Ζώνη Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ CY4000023) Χερσόνησος Ακάμα.
2. Η Φάση Α ξεκινάει από τα όρια του αυτοκινητοδρόμου Κισσόνεργας – Πέγειας, κατευθύνεται κατά μήκος του Ξεροπόταμου και φθάνει μέχρι το παραλιακό μέτωπο, από όπου συνεχίζει και τερματίζει ανατολικά του Κόλπου των Κοραλλιών. Το συνολικό μήκος του συγκεκριμένου τμήματος είναι περίπου 5.1 χλμ. Για την Φάση Α υποβλήθηκε στο Τμήμα Περιβάλλοντος σχετική Έκθεση Πληροφοριών τον Ιούνιο 2019, εκδόθηκε Αιτιολογημένη Διαπίστωση στις 23.12.2019 και χορηγήθηκε Πολεοδομική Άδεια, με αρ. φακ. ΠΑΦ/00355/2019, στις 10.06.2020.
3. Η Φάση Β1 εκτείνεται από το δυτικό τμήμα του Κόλπου των Κοραλλιών – περιοχή Κερατίδι και καταλήγει στην περιοχή Σκλινικάρι (Κρατικό Δάσος Αγίου Γεωργίου). Το συνολικό μήκος του συγκεκριμένου τμήματος είναι περίπου 1.6 χλμ. Για την Φάση Β1 υποβλήθηκε στο Τμήμα Περιβάλλοντος σχετική Έκθεση Πληροφοριών τον Αύγουστο 2020 και εκδόθηκε Αιτιολογημένη Διαπίστωση στις 19.11.2020, στο πλαίσιο εξέτασης της αίτησης χορήγησης Πολεοδομικής Άδειας με αρ. φακ. ΠΑΦ/00179/2020.

«Να αγαπάς την ευθύνη. Να λες: Εγώ μόνος μου έχω χρέος να σώσω τη γη. Άμα δε σωθεί εγώ θα φταίω». Ν. Καζαντζάκης, *Ασκητική*

4. Η υπό εξέταση Φάση Β2 του προτεινόμενου πεζόδρομου συνεχίζει από την περιοχή Σκλινικάρι (Κρατικό Δάσος Αγίου Γεωργίου), κατά μήκος του παραλιακού μετώπου της περιοχής Θαλασσινές Σπηλιές και στη συνέχεια εκτρέπεται περιμετρικά των 6 υφιστάμενων επαύλεων (Σπήλιος της Φώκιας), όπου ακολουθεί τον υφιστάμενο δρόμο (περιοχή Πέτρες του Βαθύ – Λεωφόρος Θαλασσινών Σπηλιών) και καταλήγει στην τοποθεσία Ασπρόβικλα. Το συνολικό μήκος του συγκεκριμένου τμήματος είναι περίπου 3.6 χλμ. Για την Φάση Β2 υποβλήθηκε στο Τμήμα Περιβάλλοντος σχετική Έκθεση Πληροφοριών τον Νοέμβριο 2020, στο πλαίσιο εξέτασης της αίτησης χορήγησης Πολεοδομικής Άδειας με αρ. φακ. ΠΑΦ/00225/2020.
5. Η Φάση Γ εκτείνεται από την περιοχή Θαλασσινές Σπηλιές (τοποθεσία Ασπρόβικλα) μέχρι τις τοποθεσίες Μανίκης και Καφίζης. Τερματίζει στην περιοχή Άγιος Γεώργιος, όπου βρίσκεται το Αλλειυτικό Καταφύγιο Πέγειας. Το συνολικό μήκος του συγκεκριμένου τμήματος είναι περίπου 3.2 χλμ. Μέχρι στιγμής, για την Φάση Γ δεν υποβλήθηκε στο Τμήμα Περιβάλλοντος σχετική Έκθεση Πληροφοριών.
6. Η κατασκευή και λειτουργία του προτεινόμενου έργου αποσκοπεί στη δημιουργία ενός ενιαίου και γραμμικού παραθαλάσσιου λειτουργικού πάρκου, το οποίο θα χρησιμοποιείται ως χώρος περιπάτου, άθλησης και αναψυχής, κατά μήκος του παραλιακού μετώπου, από τους κατοίκους και τους επισκέπτες του Δήμου Πέγειας.
7. Με βάση τα πιο πάνω, ο παραλιακός πεζόδρομος δεν συνδέεται άμεσα με τους στόχους διατήρησης και δεν είναι αναγκαίος για τη διαχείριση των περιοχών του Δικτύου Natura 2000 ΕΖΔ (CY4000010) και ΖΕΠ (CY4000023) Χερσόνησος Ακάμα. Αντιθέτως, οι Φάσεις Β2 και Γ του προτεινόμενου έργου δύναται να επηρεάζουν σημαντικά τις εν λόγω περιοχές, καθεαυτές και από κοινού με άλλα έργα και σχέδια που χωροθετούνται στην ίδια περιοχή. Σημειώνεται ότι η προτεινόμενη όδευση του παραλιακού πεζόδρομου στον Δήμο Πέγειας έχει συνολικό μήκος περίπου 13.5 χλμ., εκ των οποίων τα 6.8 χλμ, εμπίπτουν εντός και πλησίον (εφάπτονται) περιοχών προστασίας της φύσης.
8. Η Ομοσπονδία Περιβαλλοντικών Οργανώσεων Κύπρου (ΟΠΟΚ) είναι της θέσης ότι η Φάση Γ της προτεινόμενης όδευσης του παραλιακού πεζόδρομου σαφώς αποτελεί μέρος του ευρύτερου σχεδιασμού, ασχέτως του γεγονότος ότι δεν έχει ακόμη προγραμματιστεί, διαμορφωθεί σε σχέδιο και υποβληθεί προς αξιολόγηση. Ως εκ τούτου, η Φάση Γ της προτεινόμενης όδευσης του παραλιακού πεζόδρομου έπρεπε να περιλαμβάνεται στην εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων και έπρεπε να υποβληθεί από κοινού σε Δέουσα Εκτίμηση Επιπτώσεων / Ειδική Οικολογική Αξιολόγηση με την Φάση Β2, λαμβάνοντας υπόψη τα αντικείμενα προστασίας (είδη και ενδιαίτηματα) και τους στόχους διατήρησης των δύο περιοχών του Δικτύου Natura 2000. Ο κατακερματισμός της προτεινόμενης όδευσης του παραλιακού πεζόδρομου σε διάφορες φάσεις και επιμέρους στάδια οδηγεί στη σαλαμοποίηση της κοινής διαδικασίας Εκτίμησης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων και Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης, με βάση τα άρθρα 23 και 33 του περί της Εκτίμησης των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον από Ορισμένα Έργα Νόμου του 2018 έως 2021, το άρθρο 16 του περί της Προστασίας και Διαχείρισης της Φύσης και της Άγριας Ζωής Νόμου του 2003 έως 2015, καθώς και το άρθρο 7(5) του περί Προστασίας και Διαχείρισης Άγριων Πτηνών και Θηραμάτων Νόμου του 2003 έως 2020.
9. Ειδικά όσον αφορά τη Φάση Β2, σημειώνεται ότι σύμφωνα με το σχεδιασμό του παραλιακού πεζόδρομου θα έχει πλάτος 2.5 μ., θα είναι κατασκευασμένος με σπλισμένο σκυρόδεμα και επενδυμένος από βατσαλωτό. Σε συγκεκριμένες θέσεις, όπου εντοπίζονται σημαντικοί και προστατευόμενοι τύποι φυσικών οικοτόπων, σπάνια και απειλούμενα είδη άγριας χλωρίδας, πυκνή φυσική βλάστηση και παρουσία εκτεταμένων βραχωδών εξάρσεων με ογκόλιθους, ο προτεινόμενος παραλιακός πεζόδρομος θα είναι υπερυψωμένος και κατασκευασμένος από ξύλο. Σε ορισμένα τμήματα η διέλευση του παραλιακού πεζόδρομου βρίσκεται πολύ κοντά στην απόκρημη ακτογραμμή και στη θάλασσα, ενώ σε δύο θέσεις εντοπίζονται κύριες σπηλιές αναπαραγωγής του είδους προτεραιότητας και χαρακτηρισμού της περιοχής Natura 2000 ΕΖΔ (CY4000010) της Μεσογειακής φώκιας (*Monachus monachus*). Σε αυτά τα τμήματα προτείνεται να ανεγερθεί πετρόκτιστο τοίχιο περίφραξης ή ξύλινη περίφραξη επί πετρόκτιστου τοιχείου περίφραξης ή πετρόκτιστο τοίχιο επί του οποίου θα τοποθετηθούν υαλοπίνακες.

10. Σύμφωνα με τον Δήμο Πέγεια, οι θέσεις εγκατάστασης της περίφραξης έχουν συμφωνηθεί με το Τμήμα Δασών και το Τμήμα Γεωλογικής Επισκόπησης, ενώ παράλληλα είναι σύμφωνες με την Έκθεση Αξιολόγησης της Περιβαλλοντικής Αρχής (Μάρτιος 2019), αναφορικά με την «Περιβαλλοντική Μελέτη για την Περιοχή Θαλασσιές Σπηλιές του Δήμου Πέγεια», η οποία εκπονήθηκε βάσει απόφασης που λήφθηκε στη σύσκεψη των Υπουργών Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος και Εσωτερικών, στις 22.03.2018, για τις αναπτύξεις στην περιοχή Θαλασσιές Σπηλιές του Δήμου Πέγεια.

11. **Όστόσο, σύμφωνα με την εν λόγω Έκθεση Αξιολόγησης της Περιβαλλοντικής Αρχής (Μάρτιος 2019), για την κατασκευή του παραλιακού πεζόδρομου και της περίφραξης θα πρέπει να προηγηθεί ο σχεδιασμός και να εξεταστεί στο πλαίσιο της προβλεπόμενης διαδικασίας Δέουσας Εκτίμησης Επιπτώσεων / Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης (βλ. «Κεφάλαιο 10. Κατευθυντήριες Γραμμές και Μέτρα», παράγραφος 31, σελ. 21, «Παράρτημα Ι. Αξιολόγηση Μέτρων Σύσκεψης Υπουργών», παράγραφος 2, σελ. 24, «Παράρτημα ΙΙ. Εξειδίκευση Προτεινόμενων Μέτρων Προστασίας», παράγραφος 20, σελ. 30-31 και «Παράρτημα ΙV. Περαιτέρω Δράσεις / Μέτρα», παράγραφος 31, σελ. 35-36).**

12. Σημειώνεται ότι ο Δήμος Πέγεια προχώρησε στην κατασκευή τμήματος του παραλιακού πεζόδρομου, πριν από την αξιολόγηση της Έκθεσης Πληροφοριών για έργα του Δεύτερου Παραρτήματος και Ειδικών Πληροφοριών για περιοχές του Δικτύου Natura 2000, με βάση τα άρθρα 23 και 33 του περί της Εκτίμησης των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον από Ορισμένα Έργα Νόμου του 2018 έως 2021, την έκδοση περιβαλλοντικής έγκρισης (Αιτιολογημένης Διαπίστωσης) και την χορήγηση πολεοδομικής άδειας. Μετά από καταγγελία που λήφθηκε από το Τμήμα Περιβάλλοντος, σχετικά με την κατασκευή τμήματος του παραλιακού πεζόδρομου από οπλισμένο σκυρόδεμα στις τοποθεσίες Σπήλιος της Φώκιας και Πέτρες του Βαθύ, λειτουργοί του Τμήματος Περιβάλλοντος επισκέφθηκαν την περιοχή (στο ύψος του τεμαχίου 12, Φ/Σχ. 44/15Ε1) και διαπίστωσαν την κατασκευή δημόσιου παραλιακού πεζόδρομου από οπλισμένο σκυρόδεμα και μεταλλικούς πασσάλους, μήκους περίπου 80 μ. Το συγκεκριμένο τμήμα του παραλιακού πεζόδρομου εμπίπτει εντός της Ζώνης Προστασίας της Παραλίας. Επιπλέον, μέρος του παραλιακού πεζόδρομου που κατασκευάστηκε εμπίπτει εντός των περιοχών του Δικτύου Natura 2000 ΕΖΔ (CY4000010) και ΖΕΠ (CY4000023) Χερσόνησος Ακάμα, ενώ το υπόλοιπο μέρος εφάπτεται με τις δύο προστατευόμενες περιοχές. Ως εκ τούτου, το Τμήμα Περιβάλλοντος απέστειλε σχετική επιστολή προς τον Δήμο Πέγεια στις 16.10.2021 και ζήτησε όπως αποξηλωθεί άμεσα το μέρος του παραλιακού πεζόδρομου που κατασκευάστηκε εντός της Ζώνης Προστασίας της Παραλίας. Οι εργασίες αποξήλωσης έπρεπε να διεξαχθούν κατόπιν σχετικής ενημέρωσης της Περιβαλλοντικής Αρχής, ώστε να είναι παρών λειτουργός του Τμήματος Περιβάλλοντος. Παράλληλα, το Τμήμα Περιβάλλοντος ζήτησε όπως η αποξήλωση του πεζόδρομου γίνει με τρόπο και μέσα ώστε να προστατευθούν οι σημαντικοί και προστατευόμενοι τύποι φυσικών οικοτόπων, καθώς και τα σπάνια και απειλούμενα είδη άγριας χλωρίδας και πανίδας που απαντούν στην περιοχή. Σύμφωνα με το Τμήμα Περιβάλλοντος, μέρος του πεζόδρομου, μήκους περίπου 90 μ., είχε κατασκευαστεί χωρίς άδεια από τον Δήμο Πέγεια. Κατόπιν οδηγιών του Τμήματος Περιβάλλοντος, ο Δήμος Πέγεια προχώρησε στην αποξήλωση σημαντικού μέρους, μήκους 42 μέτρων περίπου, το οποίο είναι παράλληλο με την ακτογραμμή. Η έκταση που αφαιρέθηκε περιλαμβάνει και το σημείο θέας, πλάτους 5 μ., μέχρι το σημείο της ακτογραμμής. Το υπόλοιπο μέρος, μήκους 50 μ., τεχνικά δεν μπορούσε να αφαιρεθεί χωρίς να επηρεάσει την στατικότητα του σημείου (κουφώματος) και για αυτό έχει παραμείνει.

13. Η υπό αξιολόγηση Έκθεση Πληροφοριών για έργα του Δεύτερου Παραρτήματος περιλαμβάνει ειδικές πληροφορίες για τα αντικείμενα προστασίας και τους στόχους διατήρησης των περιοχών του Δικτύου Natura 2000 ΕΖΔ (CY4000010) και ΖΕΠ (CY4000023) Χερσόνησος Ακάμα, με βάση τα άρθρα 23 και 33 του περί της Εκτίμησης των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον από Ορισμένα Έργα Νόμου του 2018 έως 2021. Πέρα από το γεγονός ότι δεν λαμβάνονται υπόψη στην ολότητα τους και δεν εκτιμούνται δεόντως οι συνεργιστικές και αθροιστικές επιπτώσεις της Φάσης Β2 και της Φάσης Γ του προτεινόμενου έργου, επιπλέον δεν εκτιμούνται δεόντως οι σωρευτικές επιπτώσεις του προτεινόμενου έργου, σε συνδυασμό με άλλα σχεδιαζόμενα / προτεινόμενα και υφιστάμενα / αδειοδοτημένα έργα και σχέδια που χωροθετούνται στην ίδια περιοχή.

14. Όσον αφορά άλλα έργα, σημειώνεται ότι, μεταξύ 2017-2019, εκδόθηκαν περιβαλλοντικές εγκρίσεις και χορηγήθηκαν πολεοδομικές άδειες και άδειες οικοδομής για αρκετές αναπτύξεις, οι οποίες εφάπτονται με την

προτεινόμενη όδευση της Φάσης Β2 και της Φάσης Γ του παραλιακού πεζόδρομου, χωρίς να εκτιμηθούν δεόντως οι επιπτώσεις στις περιοχές του Δικτύου Natura 2000 ΕΖΔ (CY4000010) και ΖΕΠ (CY4000023) Χερσόνησος Ακάμα. Τα έργα αυτά περιλαμβάνουν την κατασκευή και λειτουργία:

- 6 κατοικιών με κολυμβητικές δεξαμενές και βιολογικού σταθμού επεξεργασίας αστικών λυμάτων, στις τοποθεσίες Πέτρες του Βαθύ και Σπήλιος της Φώκιας (ΠΑΦ/0541/2016).
- 9 κατοικιών με κολυμβητικές δεξαμενές και βιολογικού σταθμού επεξεργασίας αστικών λυμάτων, στην τοποθεσία Καφίζης (ΠΑΦ/0592/2016).
- Ξενοδοχείου 5 αστέρων με 168 κλίνες, 44 κατοικιών με κολυμβητικές δεξαμενές και 2 βιολογικών σταθμών επεξεργασίας αστικών λυμάτων, στις τοποθεσίες Καφίζης και Μανίκης (ΠΑΦ/00929/2016, ΠΑΦ/00978/2016 και ΠΑΦ/0930/2016).
- 20 κατοικιών με κολυμβητικές δεξαμενές, κτηρίου υποδοχής και βιολογικού σταθμού επεξεργασίας αστικών λυμάτων, στις τοποθεσίες Μανίκης και Ασπρόβικλα (ΠΑΦ/0603/2018).
- 16 κατοικιών με κολυμβητικές δεξαμενές και βιολογικού σταθμού επεξεργασίας αστικών λυμάτων, στις τοποθεσίες Καφίζης και Μανίκης (ΠΑΦ/0963/2018).

Τονίζεται ότι τα πιο πάνω έργα αφορούν ισχύουσα διαδικασία παράβασης, στο πλαίσιο της οποίας η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διαβίβασε Προειδοποιητική Επιστολή προς τις αρχές της Κυπριακής Δημοκρατίας, στις 27.11.2019, για την κακή εφαρμογή του άρθρου 6(3) της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Μαΐου 1992, για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας.

Όσον αφορά σχέδια, σημειώνεται επίσης ότι, από την υποβολή της Έκθεσης Πληροφοριών (Νοέμβριος 2020) μέχρι σήμερα, έχει εξεταστεί το Σχέδιο Αειφόρου Ανάπτυξης Εθνικού Δασικού Πάρκου (ΕΔΠ) Ακάμα, χωρίς να συνεκτιμούνται δεόντως οι επιπτώσεις της Φάσης Β2 και Γ της προτεινόμενης όδευσης του παραλιακού πεζόδρομου του Δήμου Πέγειας, παρότι εμπίπτει εντός και πλησίον (εφάπτεται) τόσο με τις περιοχές του Δικτύου Natura 2000 ΕΖΔ (CY4000010) και ΖΕΠ (CY4000023) Χερσόνησος Ακάμα, όσο και με το Κρατικό Δάσος Αγίου Γεωργίου και το ΕΔΠ Ακάμα. Επιπρόσθετα, σημειώνεται ότι εκπονείται το νέο Τοπικό Σχέδιο Πέγειας.

15. Η προτεινόμενη όδευση της Φάσης Β2 και της Φάσης Γ του παραλιακού πεζόδρομου διαπερνά μία περιβαλλοντικά ευαίσθητη περιοχή, με ιδιαίτερη οικολογική αξία, η οποία:

15.1. Εμπίπτει εξ' ολοκλήρου εντός της καθορισμένης Ζώνης Προστασίας της Παραλίας, με βάση τον περί της Προστασίας της Παραλίας Νόμο (ΚΕΦ.59), και της Παράκτιας Ζώνης, με βάση το Έβδομο Πρωτόκολλο της Σύμβασης της Βαρκελώνης για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση των Παράκτιων Ζωνών της Μεσογείου, όπου δεν επιτρέπεται η δόμηση σε απόσταση μικρότερη των 100 μ. από την υψηλότερη χειμερινή ίσαλη γραμμή (βλ. άρθρο 8, Προστασία και αειφόρος χρήση των παράκτιων ζωνών) και όπου, ανεξαρτήτως της ταξινόμησης σε προστατευόμενες ζώνες και περιοχές ειδικής προστασίας, πρέπει να λαμβάνονται μέτρα προστασίας και διατήρησης της θαλάσσιας περιοχής που φιλοξενεί ενδιαιτήματα και είδη υψηλής αξίας διατήρησης, καθώς και μέτρα προστασίας και ανάπτυξης / επέκτασης των παράκτιων δασών (βλ. άρθρο 10, Ειδικά παράκτια οικοσυστήματα – 2. Θαλάσσια ενδιαιτήματα και 3. Παράκτια δάση).

15.2. Εμπίπτει εντός και πλησίον (εφάπτεται) των περιοχών του Δικτύου Natura 2000 ΕΖΔ (CY4000010) και ΖΕΠ (CY4000023) Χερσόνησος Ακάμα, καθώς και του Κρατικού Δάσους Αγίου Γεωργίου και του Εθνικού Δασικού Πάρκου (ΕΔΠ) Ακάμα. Σημειώνεται ότι, μέχρι σήμερα, δεν έχουν εκδοθεί τα αναγκαία Διατάγματα Προστασίας και Διαχείρισης των περιοχών του Δικτύου Natura 2000 ΕΖΔ (CY4000010) και ΖΕΠ (CY4000023) Χερσόνησος Ακάμα, με βάση τις διατάξεις του άρθρου 15 του περί της Προστασίας και Διαχείρισης της Φύσης και της Άγριας Ζωής Νόμου του 2003 έως 2015, καθώς και του άρθρου 7(6) του περί Προστασίας και Διαχείρισης Άγριων Πτηνών και Θηραμάτων Νόμου του 2003 έως 2020.

15.3. Εφάπτεται με την Θαλάσσια Προστατευόμενη Περιοχή των Θαλασσινών Σπηλιών της Πέγειας, με βάση το περί Απαγόρευσης της Αλιείας και της Διέλευσης Σκαφών στη Θαλάσσια Προστατευόμενη Περιοχή των Θαλασσινών Σπηλιών της Πέγειας του Τύπου Κοινοτικής Σημασίας Χερσόνησος Ακάμα Διάταγμα του 2019 (ΚΔΠ 28/2019), το οποίο εκδόθηκε δυνάμει του άρθρου 5Α του περί Αλιείας Νόμου (ΚΕΦ.135).

15.4. Αποτελεί Βιότοπο της Μεσογειακής φώκιας (*Monachus monachus*), καθότι εφάπτεται με την Θαλάσσια Ζώνη Υψηλής Προστασίας της Φύσης (ΥΠΘ 3Β) και εμπίπτει εντός της Χερσαίας Ζώνης Υψηλής

«Να αγαπάς την ευθύνη. Να λες: Εγώ μονάχος μου έχω χρέος να σώσω τη γη. Άμα δε σωθεί εγώ θα φταίω». Ν. Καζαντζάκης, *Ασκητική*.

Προστασίας της Φύσης (ΥΠΦ 3β), με βάση τους Χάρτες Ενδιατημάτων (Αρ. 11) και Ζωνών Προστασίας (Αρ. 14), αντίστοιχα, του Διαχειριστικού Σχεδίου για την Περιοχή Natura 2000 ΕΖΔ (CY4000010) Χερσόνησος Ακάμα (Απρίλιος 2016). Για την ακρίβεια, ο παραλιακός πεζόδρομος εφάπτεται με κύριες θέσεις αναπαραγωγής (τοποθεσίες Σπήλιος της Φώκιας και Πέτρες του Βαθύ) και σημαντικές θέσεις ξεκούρασης / γαλουχίας (τοποθεσίες Ασπρόβυλα και Μανίκης) του είδους χαρακτηρισμού και προτεραιότητας **Monachus monachus*. Πρόκειται για το πιο απειλούμενο είδος θαλάσσιου θηλαστικού στην Ευρώπη, τη Μεσόγειο και την Κύπρο, το οποίο χαρακτηρίζεται ως Κινδυνεύον (Endangered) σε παγκόσμιο επίπεδο και Κρισίμως Κινδυνεύον (Critically Endangered) στην Ευρώπη και τη Μεσόγειο. Σύμφωνα με τον Κόκκινο Κατάλογο των Απειλούμενων Ειδών της IUCN (The IUCN Red List of Threatened Species), οι σημαντικότερες απειλές για το είδος είναι, μεταξύ άλλων, η οικιστική και εμπορική ανάπτυξη (residential and commercial development), η ανθρώπινη διείσδυση και ενόχληση (human intrusions and disturbance) στα ενδιαίτηματα από δραστηριότητες αναψυχής (recreational activities), καθώς και οι μεταβολές και η αλλοίωση του οικοσυστήματος (natural system modifications and other ecosystem modifications).

15.5. Εφάπτεται με σπήλαια όπου εντοπίζονται σημαντικές αποικίες δύο απειλούμενων ειδών χειρόπτερων χαρακτηρισμού της περιοχής Natura 2000 ΕΖΔ (CY4000010) Χερσόνησος Ακάμα. Τα είδη σπηλαιόβιων και εντομοφάγων νυχτερίδων είναι η Μικρομυτίδα (*Myotis Blythii*), η οποία χαρακτηρίζεται ως Εγγύς Απειλούμενο (Near Threatened) είδος στην Ευρώπη και τη Μεσόγειο, καθώς και η Πτερυγονυχτερίδα (*Miniopterus schreibersii*), η οποία χαρακτηρίζεται ως Ευάλωτο (Vulnerable) είδος σε παγκόσμιο επίπεδο. Στην περιοχή έχουν καταγραφεί 2 ακόμη είδη χειρόπτερων, η Βουνονυχτερίδα (*Hypsugo savii*) και η Λευκονυχτερίδα (*Pipistrellus kuhlii*), τα οποία χαρακτηρίζονται ως Ελάχιστου Ενδιαφέροντος (Least Concern) είδη σε παγκόσμιο, ευρωπαϊκό και μεσογειακό επίπεδο. Σύμφωνα με τον Κόκκινο Κατάλογο των Απειλούμενων Ειδών της IUCN (The IUCN Red List of Threatened Species), οι σημαντικότερες απειλές για τα συγκεκριμένα είδη νυχτερίδων είναι, μεταξύ άλλων, η οικιστική και εμπορική ανάπτυξη (residential and commercial development), καθώς και η ανθρώπινη διείσδυση και ενόχληση (human intrusions and disturbance) στα ενδιαίτηματα από δραστηριότητες αναψυχής (recreational activities). Στην Κύπρο, τα εν λόγω είδη νυχτερίδων επηρεάζονται αρνητικά από τις αλλαγές στη χρήση γης και απειλούνται από την απώλεια των βιοτόπων και τη διατάραξη των καταφυγίων τους, ιδιαίτερα των παράκτιων σπηλιών που αποτελούν χώρους επίσκεψης, στο πλαίσιο καταδυτικών και άλλων ψυχαγωγικών δραστηριοτήτων.

15.6. Καταλαμβάνει το ενδιαίτημα ενός απειλούμενου και προστατευόμενου είδους ερπετού, το οποίο περιλαμβάνεται στους στόχους διατήρησης της περιοχής Natura 2000 ΕΖΔ (CY4000010) Χερσόνησος Ακάμα, της σαύρας Ακανθοδάκτυλος (*Acanthodactylus schreiberi*). Το είδος χαρακτηρίζεται ως Κινδυνεύον (Endangered), σε παγκόσμιο και ευρωπαϊκό επίπεδο. Σύμφωνα με τον Κόκκινο Κατάλογο των Απειλούμενων Ειδών της IUCN (The IUCN Red List of Threatened Species), οι σημαντικότερες απειλές για το συγκεκριμένο είδος σαύρας είναι, μεταξύ άλλων, η οικιστική και εμπορική ανάπτυξη (residential and commercial development), καθώς και η ανθρώπινη διείσδυση και ενόχληση (human intrusions and disturbance) στα ενδιαίτηματα από δραστηριότητες αναψυχής (recreational activities).

15.7. Καταλαμβάνει το ενδιαίτημα δύο σπάνιων και απειλούμενων ειδών, τα οποία περιλαμβάνονται στο Κόκκινο Βιβλίο της Χλωρίδας της Κύπρου (The Red Book of Flora of Cyprus). Ειδικότερα, κατά μήκος της προτεινόμενης όδευσης του παραλιακού πεζόδρομου, καταγράφονται θέσεις του ενδημικού και Εύτρωτου (Vulnerable) είδους Ταράξακος ο αφρογενής (*Taraxacum aphrogenes*), καθώς και του Κινδυνεύοντος (Endangered) είδους Αείζων το ισπανικό (*Aizoon hispanicum*). Όλοι οι υποπληθυσμοί του είδους *Taraxacum aphrogenes* βρίσκονται στην παράκτια ζώνη και το ενδιαίτημα του απειλείται κυρίως από τουριστική ανάπτυξη και χρήση (tourism development and use), ενώ οι υποπληθυσμοί του είδους *Aizoon hispanicum* βρίσκονται δίπλα από αγροτικούς δρόμους και απειλούνται κυρίως από υποβάθμιση και απώλεια ενδιαίτηματος (habitat degradation and loss), λόγω εργασιών κατασκευής, συντήρησης ή διαπλάτυνσης δρόμων.

15.8. Περιλαμβάνει σημαντικούς και προστατευόμενους τύπους φυσικών οικοτόπων, οι οποίοι αποτελούν οικότοπους χαρακτηρισμού της περιοχής Natura 2000 ΕΖΔ (CY4000010) Χερσόνησος Ακάμα. Στο παράκτιο τμήμα της περιοχής απαντούν 4 τύποι φυσικών οικοτόπων χαρακτηρισμού: 1240 Απόκρημνες βραχώδεις ακτές με βλάστηση της Μεσογείου με ενδημικά *Limonium* spp, 2260 Θίνες με βλάστηση

σκληρόφυλλων θάμνων *Cisto-Lavenduletalia*, 8330 Θαλάσσια σπήλαια εξ ολοκλήρου ή κατά το ήμισυ κάτω από την επιφάνεια της θάλασσας και 9320 Δάση ελιάς και χαρουπιάς (*Olea* και *Ceratonia*). Στο θαλάσσιο τμήμα της περιοχής απαντούν 2 τύποι φυσικών οικοτόπων χαρακτηρισμού: 1120* Εκτάσεις θαλάσσιας βλάστησης με *Posidonia* (*Posidionion oceanicae*) και 1170 Ύφαλοι.

15.9. Εμπίπτει εντός και πλησίον (εφάπτεται) της Σημαντικής Περιοχής για τα Πουλιά (Important Bird Area – IBA 12057) Χερσόνησος Ακάμα – Φαράγγια Αγίας Αικατερίνης και Αγίας Παρασκευής, καθώς και της περιοχής του Δικτύου Natura 2000 ΖΕΠ (CY4000023) Χερσόνησος Ακάμα. Με βάση τον Χάρτη Περιοχών Μέγιστης Περιβαλλοντικής Σημασίας για τα Πτηνά στην Χερσόνησο Ακάμα, την περιοχή χρησιμοποιούν σημαντικά είδη παρυδάτιων / υδρόβιων άγριων πτηνών χαρακτηρισμού, όπως ο Βορτακοφάς (*Ardeola ralloides*), η Χαλκόκοτα (*Plegadis falcinellus*), η Χιονάτη (*Egretta garzetta*) και ο Νυφογερανός (*Grus virgo*). Τα είδη αυτά χρησιμοποιούν την παράκτια ζώνη κατά την αποδημία. Η παράκτια ζώνη είναι σημαντική για τη μετανάστευση κυρίως υδρόβιων πτηνών, όπως πάπιων, ίδιων και ερωδιών. Τα είδη αυτά, μεγάλοι αριθμοί των οποίων παρατηρούνται κατά τη μετανάστευση, χρησιμοποιούν την ακτογραμμή ως σημείο αναφοράς και προσανατολισμού κατά την είσοδο τους στην Κύπρο. Αρκετά άλλα είδη πουλιών, περιλαμβανομένων σημαντικών αρπακτικών και άλλων μεταναστευτικών, επίσης χρησιμοποιούν την παράκτια ζώνη για σκοπούς προσανατολισμού.

15.10. Όσον αφορά το φυσικό τοπίο της περιοχής, το μεγαλύτερο τμήμα της παράκτιας ζώνης εμπίπτει σε καθορισμένη Περιοχή Εξαιρετικής Φυσικής Καλλονής, με βάση το ισχύον Σχέδιο Ανάπτυξης και συγκεκριμένα την «Δήλωση Πολιτικής για τη Ρύθμιση και τον Έλεγχο της Ανάπτυξης και την Προστασία του Περιβάλλοντος στην Ύπαιθρο και στα Χωριά [Ενιαίο Κείμενο 1996-2014]» (βλ. «Κεφάλαιο 7. Προστασία της Φύσης, του Τοπίου και των Δασών» και «Σχέδιο 4. Προστασία της Φύσης και του Τοπίου»). Όσον αφορά την γεωλογική κληρονομιά της περιοχής, σε διάφορες θέσεις της παράκτιας ζώνης βρίσκονται μοναδικές και αξιόλογες Γεωμορφές, δηλαδή θέσεις σπουδαίας γεωλογικής και γεωμορφολογικής αξίας, με ιδιαίτερη σημασία ως προς την επιστημονική και εκπαιδευτική αξία, την ποιότητα και σπανιότητα, καθώς και την αισθητική έλξη που προκαλούν. Με βάση το Τμήμα Γεωλογικής Επισκόπησης, σε αυτές τις Γεωμορφές περιλαμβάνεται το σύμπλεγμα θαλασσινών σπηλιών στις τοποθεσίες Σπήλιος της Φώκιας και Πέτρες του Βαθύ, καθώς και η βραχώδης δαντελωτή ακτογραμμή στις τοποθεσίες Ασπρόβικλα και Μανίκης, η οποία δημιουργήθηκε από τη δράση των θαλάσσιων κυμάτων.

16. Λαμβάνοντας υπόψη τα αντικείμενα προστασίας και τους στόχους διατήρησης των περιοχών του Δικτύου Natura 2000 ΕΖΔ (CY4000010) και ΖΕΠ (CY4000023) Χερσόνησος Ακάμα, η Ομοσπονδία Περιβαλλοντικών Οργανώσεων Κύπρου (ΟΠΟΚ) θεωρεί ότι το υπό εξέταση έργο, όπως προτείνεται, δύναται να επιφέρει τις ακόλουθες σοβαρές και αρνητικές επιπτώσεις:

16.1. Αλλοίωση του οικοσυστήματος και κατακερματισμός της παράκτιας ζώνης, λόγω της σφράγισης εδάφους, της κατάληψης γης και της αλλαγής χρήσης γης στην περιοχή, εντός και πλησίον της καθορισμένης ζώνης Προστασίας της Παραλίας και της παράκτιας ζώνης.

16.2. Ποδοπάτημα των ειδών, υποβάθμιση των θέσεων και συρρίκνωση του ενδιαιτήματος σπάνιων και απειλούμενων ειδών άγριας χλωρίδας, ιδιαίτερα του ενδημικού και Εύτρωτου (Vulnerable) είδους Ταράξακος ο αφρογενής (*Taraxacum aphrogenes*), αλλά και του Κινδυνεύοντος (Endangered) είδους Αείζων το ισπανικό (*Aizoon hispanicum*).

16.3. Μείωση της φυσικής περιοχής εξάπλωσης σημαντικών και προστατευόμενων τύπων φυσικών οικοτόπων χαρακτηρισμού (ιδιαίτερα 1240 Απόκρημνες βραχώδεις ακτές με βλάστηση της Μεσογείου με ενδημικά *Limonium* spp και 2260 Θίνες με βλάστηση σκληρόφυλλων θάμνων *Cisto-Lavenduletalia*).

16.4. Σημαντική αύξηση της ανθρώπινης παρουσίας κατά μήκος της ακτογραμμής, η οποία αναμένεται να επιφέρει επιπρόσθετες πιέσεις στο παράκτιο οικοσύστημα (π.χ. φωτορύπανση, ηχορύπανση, πρόσβαση και διείσδυση), διατάραξη του ενδιαιτήματος και όχληση των ακόλουθων ειδών πανίδας και πτηνοπανίδας: Μεσογειακή φώκια (*Monachus monachus*), Ακανθοδάκτυλος σαύρα (*Acanthodactylus schreiberi*),

«Να αγαπάς την ευθύνη. Να λες: Εγώ μονάχος μου έχω χρέος να σώσω τη γη. Άμα δε σωθεί εγώ θα φταίω». Ν. Καζαντζάκης, *Ασκητική*.

Μικρομυωτίδα (*Myotis Blythii*), Πτερυγονυχτερίδα (*Miniopterus schreibersii*), Βουνονυχτερίδα (*Hypsugo savii*) και Λευκονυχτερίδα (*Pipistrellus kuhlii*), καθώς και Βορτακοφάς (*Ardeola ralloides*), Χαλκόκοτα (*Plegadis falcinellus*), Χιονάτη (*Egretta garzetta*) και Νυφογερανός (*Grus virgo*).

16.4.1. Όσον αφορά την Μεσογειακή φώκια (*Monachus monachus*), η περιοχή αποτελεί ιδιαίτερα σημαντικό ενδιαίτημα για το είδος, λόγω της ύπαρξης ενός συμπλέγματος θαλασσινών σπηλιών που χρησιμοποιεί ως κύριες θέσεις αναπαραγωγής, γαλουχίας και ξεκούρασης. Η ύπαρξη κατάλληλων χερσαίων ενδιαιτημάτων αναπαραγωγής σε μια περιοχή θεωρείται παράγοντας πολύ μεγάλης σημασίας, καθώς από ότι φαίνεται τα καταφύγια αυτά είναι απολύτως απαραίτητα για την αναπαραγωγή άρα και την επιβίωση του είδους. Η τυχόν όχληση μπορεί να δημιουργηθεί μέσω αυξημένων επιπέδων θορύβου και φωτισμού, καθώς και αυξημένης και συχνής ανθρώπινης παρουσίας κατά μήκος της ακτογραμμής.

16.4.2. Όσον αφορά την Ακανθοδάκτυλο σαύρα (*Acanthodactylus schreiberi*), οι κύριες πιέσεις και απειλές είναι η καταστροφή, ο κατακερματισμός και η υποβάθμιση, λόγω ανθρώπινων δραστηριοτήτων, των καταφυγίων και γενικότερα των βιότοπων του είδους (τους οποίους χρησιμοποιεί ως τόπους αναπαραγωγής, χειμέριας νάρκης και τροφοληψίας). Άλλες απειλές είναι το ποδοπάτημα, η όχληση και δίωξη λόγω συχνής και αυξημένης ανθρώπινης παρουσίας, η χρήση φυτοφάρμακων και οι ψεκασμοί, κ.α.

16.4.3. Όσον αφορά τα είδη χειρόπτερων Μικρομυωτίδα (*Myotis Blythii*), Πτερυγονυχτερίδα (*Miniopterus schreibersii*), Βουνονυχτερίδα (*Hypsugo savii*) και Λευκονυχτερίδα (*Pipistrellus kuhlii*), σημαντική απειλή αποτελεί η ενόχληση των νυχτερίδων στα καταφύγια τους, ειδικά κατά την περίοδο αναπαραγωγής ή όταν έχουν μικρά και κατά τους κρύους μήνες όταν είναι λιγότερο δραστήρια ή σε χειμερία νάρκη. Όχληση, η οποία μπορεί να καταλήξει στην εγκατάλειψη καταφυγίων και στο θάνατο νυχτερίδων, μπορεί να οφείλεται σε διάφορους παράγοντες όπως η ανθρώπινη παρουσία, ο θόρυβος και ο φωτισμός. Απειλή υπάρχει επίσης σε βιότοπους στις περιοχές αναζήτησης τροφής των νυχτερίδων από υποβάθμιση και καταστροφή της φυσικής βλάστησης στην περιοχή από ανθρώπινες δραστηριότητες.

16.4.4. Όσον αφορά τα είδη υδρόβιων / παρυδάτιων πτηνών Βορτακοφάς (*Ardeola ralloides*), Χαλκόκοτα (*Plegadis falcinellus*), Χιονάτη (*Egretta garzetta*) και Νυφογερανός (*Grus virgo*), οι κύριες πιέσεις και απειλές είναι ο κατακερματισμός και η υποβάθμιση των βιότοπων των ειδών, καθώς και η όχληση λόγω συχνής και αυξημένης ανθρώπινης παρουσίας, κ.α.

16.5. Κατακερματισμός της ακεραιότητας και συνοχής / συνεκτικότητας της περιοχής, λόγω αυξημένων και σημαντικών αθροιστικών, συνεργιστικών και σωρευτικών επιπτώσεων, από αρκετά έργα και σχέδια, τα οποία χωροθετούνται εντός και πλησίον των περιοχών του Δικτύου Natura 2000 ΕΖΔ (CY4000010) και ΖΕΠ (CY4000023) Χερσόνησος Ακάμα.

16.6. Υποβάθμιση και αλλοίωση του φυσικού τοπίου και της καθορισμένης Περιοχής Εξαιρετικής Φυσικής Καλλονής, καθώς και της γεωλογικής κληρονομιάς και ιδιαίτερα των μοναδικών και αξιολόγων γεωμορφών της περιοχής.

17. Με βάση όλα τα πιο πάνω, η Ομοσπονδία Περιβαλλοντικών Οργανώσεων Κύπρου (ΟΠΟΚ) θεωρεί ότι οι πιο πάνω επιπτώσεις μπορούν να αποτραπούν και να μετριαστούν με τη συμπερίληψη όλων των ακόλουθων ουσιαστών και νομικά δεσμευτικών όρων στην περιβαλλοντική έγκριση (Εκθεση Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης και Αιτιολογημένη Διαπίστωση) του προτεινόμενου έργου:

17.1. Άρση αυθαίρετων επεμβάσεων, κλείσιμο παράνομων προσβάσεων προς την θάλασσα και αποξήλωση μη-αδειοδοτημένων κατασκευών (επεκτάσεις ιδιωτικών χώρων πρασίνου και κήπων παραθεριστικών κατοικιών, πεζόδρομοι και μονοπάτια, σκαλοπάτια και ράμπες, καταστρώματα από μπετόν, κ.α.). Επισημαίνεται ότι ο συγκεκριμένος ουσιαστών και νομικά δεσμευτικός όρος αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση και θα πρέπει να ελεγχθεί και να εγκριθεί από το Τμήμα Περιβάλλοντος, πριν από την χορήγηση πολεοδομικών αδειών και την έναρξη των κατασκευαστικών εργασιών της φάσης Β2 και Γ του παραλιακού πεζόδρομου.

«Να αγαπάς την ευθύνη. Να λες: Εγώ μόνος μου έχω χρέος να σώσω τη γη. Άμα δε σωθεί εγώ θα φταίω». Ν. Καζαντζάκης, *Ασκητική*.

17.2. Αφαίρεση όλων των χωροκατακτητικών ξένων ειδών βλάστησης, τα οποία έχουν φυτευτεί κατά μήκος της προτεινόμενης όδευσης της Φάσης Β2 και Γ του παραλιακού πεζόδρομου. Ιδιαίτερη έμφαση να δοθεί στην απομάκρυνση του χωροκατακτητικού ξένου είδους Μαλλιά της Αφροδίτης (*Carpobrotus acinaciformis*), το οποίο χρησιμοποιείται για τοποιστέχηση των κήπων παρακείμενων αναπτύξεων και έχει εγκατασταθεί σε διάφορα σημεία της παράκτιας ζώνης. Τυχόν εξάπλωσή του συγκεκριμένου χωροκατακτητικού ξένου είδους, δύναται να εκδιώξει τα είδη με φυσική παρουσία στο παραλιακό μέτωπο και κυρίως τα σπάνια και απειλούμενα είδη άγριας χλωρίδας.

17.3. Διατήρηση και βελτίωση του φυσικού μονοπατιού κατά μήκος της προτεινόμενης όδευσης της Φάσης Β2 και Γ του παραλιακού πεζόδρομου, η οποία εμπίπτει εντός ή/και πλησίον (εφάπτεται) των περιοχών του Δικτύου Natura 2000 ΕΖΔ (CY4000010) και ΖΕΠ (CY4000023) Χερσόνησος Ακάμα, καθώς και του Κρατικού Δάσους Αγίου Γεωργίου και του Εθνικού Δασικού Πάρκου (ΕΔΠ) Ακάμα.

17.4. Αποτροπή σφράγισης εδάφους και απαγόρευση χρήσης οπλισμένου σκυροδέματος με βατσαλωτό κατά μήκος της προτεινόμενης όδευσης της Φάσης Β2 και Γ του παραλιακού πεζόδρομου.

17.5. Τοποθέτηση πινακίδων από τις συναρμόδιες αρχές για την προστασία και διαχείριση των περιοχών του Δικτύου Natura 2000 ΕΖΔ (CY4000010) και ΖΕΠ (CY4000023) Χερσόνησος Ακάμα (Τμήμα Περιβάλλοντος, Τμήμα Δασών, Τμήμα Αλιείας και Θαλάσσιων Ερευνών, Υπηρεσία Θήρας και Πανίδας), με πληροφορίες για την ιδιαίτερη οικολογική αξία της ακτογραμμής και της παράκτιας ζώνης κατά μήκος της προτεινόμενης όδευσης της Φάσης Β2 και Γ του παραλιακού πεζόδρομου του Δήμου Πέγειας (σημαντικοί και προστατευόμενοι τύποι φυσικών οικοτόπων, σπάνια και απειλούμενα είδη άγριας χλωρίδας, πανίδας και πτηνοπανίδας, μοναδικές και αξιόλογες γεωμορφές, κ.α.), για σκοπούς περιβαλλοντικής ενημέρωσης, ευαισθητοποίησης και εκπαίδευσης.

17.6. Φύτευση τοπικών (γηγενών) ειδών βλάστησης κατά μήκος της προτεινόμενης όδευσης της Φάσης Β2 και Γ του παραλιακού πεζόδρομου, κυρίως θάμνων, όπως Σχινιά (*Pistacia lentiscus*) και Αροδάφη (*Nerium oleander*), αλλά και δέντρων, όπως Ελιά (*Olea europaea*) και Χαρουπιά (*Ceratonia siliqua*), όπου αυτό είναι δυνατόν σε τεμάχια κρατικής δασικής γης και δημοσίων χώρων πρασίνου.

17.7. Απαγόρευση κατασκευής πέτρινου τοιχείου ή/και τοποθέτησης μεταλλικών πασσάλων, ξύλινης περίφραξης ή/και υαλοπινάκων κατά μήκος της προτεινόμενης όδευσης της Φάσης Β2 και Γ του παραλιακού πεζόδρομου, υπό τις ακόλουθες εξαιρέσεις:

17.7.1. Για σκοπούς απαγόρευσης της πρόσβασης σε βραχώδη και απόκρημνα σημεία της ακτογραμμής, σε συγκεκριμένες θέσεις (τοποθεσίες Σπήλιος της Φώκιας, Πέτρες του Βαθύ και Ασπρόβικλα), οι οποίες έχουν υποδειχθεί από το Τμήμα Δασών και το Τμήμα Γεωλογικής Επισκόπησης, επιτρέπεται η κατασκευή πετρόκτιστου τοιχείου ύψους 70 εκ., επί του οποίου θα τοποθετηθεί ξύλινη περίφραξη ύψους 40 εκ.

17.7.2. Σε μία θέση, μπροστά από το τεμάχιο 309 (εστιατόριο «Sea Caves»), στην τοποθεσία Σπήλιος της Φώκιας, πέραν του πέτρινου τοιχείου, να επιτρέπεται η τοποθέτηση υαλοπίνακα, ώστε να περιοριστεί η άμεση επαφή με την είσοδο των σπηλαίων και ο περιορισμός της ηχητικής όχλησης. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, επιτρέπεται η κατασκευή πετρόκτιστου τοιχείου ύψους 1 μ. και η τοποθέτηση υαλοπίνακα ύψους 80 εκ.

17.7.3. Σε δύο θέσεις (τοποθεσίες Σκληνικάρι – Κρατικό Δάσος Αγίου Γεωργίου), όπου εντοπίζονται σημαντικοί και προστατευόμενοι τύποι φυσικών οικοτόπων, σπάνια και απειλούμενα είδη άγριας χλωρίδας, πυκνή φυσική βλάστηση και παρουσία εκτεταμένων βραχωδών εξάρσεων με ογκόλιθους, ο προτεινόμενος παραλιακός πεζόδρομος θα πρέπει να είναι υπερυψωμένος και κατασκευασμένος από ξύλινο πάτωμα (deck).

17.8. Απαγόρευση κατασκευής παραλιακού πεζόδρομου και σημείου θέας, με πλατεία και παγκάκι, μπροστά από τα τεμάχια 12, 375 και 376 (περιμετρικά των 6 κατοικιών με κολυμβητικές δεξαμενές που βρίσκονται σε μικρή απόσταση από βραχώδη και απόκρημνα σημεία της ακτογραμμής και τη θάλασσα),

στις τοποθεσίες Πέτρες του Βαθύ και Σπήλιος της Φώκιας, ώστε να περιοριστεί η αύξηση της ανθρώπινης παρουσίας, η άμεση επαφή και η ηχητική όχληση στις εισόδους των κύριων θέσεων και σπηλαίων αναπαραγωγής.

17.9. Απαγόρευση τοποθέτησης ή/και χρήσης οποιουδήποτε φωτισμού κατά μήκος της προτεινόμενης όδευσης της Φάσης Β2 και της Φάσης Γ του παραλιακού πεζόδρομου.

Παραμένουμε στη διάθεση σας για περαιτέρω πληροφορίες ή/και διευκρινίσεις.

Με εκτίμηση,
Για την Ομοσπονδία Περιβαλλοντικών Οργανώσεων Κύπρου

Μυρούλα Χατζηχριστοφόρου

Μέλη:

Ad-hoc Επιτροπής για την Ειδική Οικολογική Αξιολόγηση
Επιτροπής Εκτίμησης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων
Επιτροπής Αξιολόγησης Επιπτώσεων από Σχέδια και Προγράμματα

Κλείτος Παπαστυλιανού

ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ ΚΥΠΡΟΥ (ΜΚΟ)

Γεωργίου Σεφέρη 4B, 1076 Λευκωσία | Τ.Θ. 28539, 2080 Λευκωσία | Τηλέφωνο: 22 313750 & 22 879240
Τηλεομοιότυπο: 22 879241 | Ηλεκτρονική διεύθυνση: info@opok.org.cy | Ιστοσελίδα: www.opok.org.cy

Επείγον – Με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο

Email: info@opok.org.cy

Παρασκευή, 28 Ιανουαρίου 2022

Προς:

Διευθυντή Τμήματος Περιβάλλοντος, κ. Κώστα Χατζηπαναγιώτου

Κοινοποίηση:

Προϊστάμενη Τομέα Προστασίας και Διαχείρισης της Φύσης και Βιοποικιλότητας Τμήματος Περιβάλλοντος, κα Έλενα Στυλιανοπούλου

Προϊστάμενη Τομέα Εκτίμησης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων Τμήματος Περιβάλλοντος, κα Ειρήνη Κωνσταντίνου

Προϊστάμενο Γραφείου Τμήματος Περιβάλλοντος στην Επαρχία Πάφου, κ. Κώστα Βόσκο

Μέλη Ad-hoc Επιτροπής για την Ειδική Οικολογική Αξιολόγηση

Αγαπητέ κ. Χατζηπαναγιώτου,

Θέμα:

Συνεδρία Ad-hoc Επιτροπής για την Ειδική Οικολογική Αξιολόγηση στα πλαίσια του περί της Εκτίμησης των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον από Ορισμένα Έργα Νόμου του 2018 [Αρ. 127(I)/2018] για την εφαρμογή του άρθρου 16 του περί Προστασίας και Διαχείρισης της Φύσης και της Άγριας Ζωής Νόμου του 2003 [Αρ. 153(I)/2003], που έγινε στις 28.01.2022

Έκθεση Πληροφοριών για έργα του Δεύτερου Παραρτήματος και Ειδικών Πληροφοριών για περιοχές του Δικτύου Natura 2000, με βάση τα άρθρα 23 και 33 του περί της Εκτίμησης των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον από Ορισμένα Έργα Νόμου του 2018 έως 2021, για την κατασκευή και λειτουργία της Φάσης B2 του παραλιακού πεζόδρομου στην περιοχή Θαλασσιές Σπηλιές, στον Δήμο Πέγειας της επαρχίας Πάφου, εντός και πλησίον της Ειδικής Ζώνης Διατήρησης (ΕΖΔ CY4000010) και της Ζώνης Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ CY4000023) Χερσόνησος Ακάμα (Αρ. Αίτησης Χορήγησης Πολεοδομικής Άδειας ΠΑΦ/00225/2020 και Αρ. Φακ. 02.15.004.031.001, 02.15.003.002)

Συμπληρωματική Τοποθέτηση Ομοσπονδίας Περιβαλλοντικών Οργανώσεων Κύπρου (ΟΠΟΚ)

Αναφορικά με το πιο πάνω θέμα και σε συνέχεια της γραπτής τοποθέτησης της Ομοσπονδίας Περιβαλλοντικών Οργανώσεων Κύπρου (ΟΠΟΚ), ημερ. 19.12.2021, στα πλαίσια της υποβολής σχολίων και απόψεων που ζητήθηκαν από την Περιβαλλοντική Αρχή, καθώς και της παρουσίασης και συζήτησης του εν λόγω θέματος στη συνεδρία της Ad-hoc Επιτροπής για την Ειδική Οικολογική Αξιολόγηση, ημερ. 28.01.2022, επιθυμούμε να σημειώσουμε τα ακόλουθα:

1. Σύμφωνα με την Έκθεση Πληροφοριών, ο προτεινόμενος παραλιακός πεζόδρομος στον Δήμο Πέγειας έχει συνολικό μήκος περίπου 13.5 χλμ. Ξεκινά από τα όρια του αυτοκινητόδρομου Κισσόνεργας – Πέγειας και τελειώνει στην περιοχή Άγιος Γεώργιος. Το προτεινόμενο έργο έχει χωριστεί σε 4 φάσεις, εκ των οποίων οι φάσεις Α και Β1 χωροθετούνται εκτός περιοχών του Δικτύου Natura 2000, ενώ οι φάσεις Β2 και Γ χωροθετούνται εντός και πλησίον (εφάπτονται) των περιοχών του Δικτύου Natura 2000 Ειδική Ζώνη Διατήρησης (ΕΖΔ CY4000010) και Ζώνη Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ CY4000023) Χερσόνησος Ακάμα. Για τις Φάσεις Α και Β1 (εκτός των προστατευόμενων περιοχών) εκδόθηκαν ήδη Περιβαλλοντικές Εγκρίσεις (Αιτιολογημένες Διαπιστώσεις) και χορηγήθηκαν ήδη Πολεοδομικές Άδειες, χωρίς να συναξιολογηθούν οι αθροιστικές επιπτώσεις των επιμέρους φάσεων του προτεινόμενου έργου. Επιπλέον, η διαδικασία εκτίμησης περιβαλλοντικών επιπτώσεων και ειδικής οικολογικής αξιολόγησης για τις Φάσεις Β2 και Γ (εντός και στα όρια

«Να αγαπάς την ευθύνη. Να λες: Εγώ μόνος μου έχω χρέος να σώσω τη γη. Άμα δε σωθεί εγώ θα φταίω». Ν. Καζαντζάκης, *Ασκητική*.

των περιοχών Natura 2000) γίνεται μεμονωμένα και αποσπασματικά, αντί ενιαία, ολοκληρωμένα και αθροιστικά. Κατά τη γνώμη μας, το γεγονός ότι «υπάρχει η πρόθεση, αλλά δεν υπάρχει ο σχεδιασμός από τον Δήμο Πέγειας», δεν αιτιολογεί τη σαλαμοποίηση του προτεινόμενου έργου σε φάσεις και τον κατακερματισμό της κοινής διαδικασίας εκτίμησης περιβαλλοντικών επιπτώσεων και ειδικής οικολογικής αξιολόγησης. Επιπρόσθετα, από τη στιγμή που ο κύριος του έργου (Δήμος Πέγειας) έχει εκδηλώσει επίσημα την πρόθεση του και έχει μάλιστα υποβάλει σχετικό χάρτη με την προτεινόμενη όδευση ολόκληρου του παραλιακού πεζόδρομου, περιλαμβανομένων και των 4 φάσεων του προτεινόμενου έργου, πρέπει να εκτιμηθούν και να αξιολογηθούν από κοινού οι επιπτώσεις των φάσεων Β2 και Γ στα αντικείμενα (είδη και ενδιαίτηματα) καθορισμού και τους στόχους διατήρησης των προστατευόμενων περιοχών.

2. Όπως αναφέρθηκε κατά τη συνεδρία της Ad-hoc Επιτροπής από τον εκπρόσωπο του Πτηνολογικού Συνδέσμου Κύπρου (BirdLife Cyprus), η Ειδική Οικολογική Αξιολόγηση στα αντικείμενα (είδη και ενδιαίτηματα) καθορισμού των προστατευόμενων περιοχών του Δικτύου Natura 2000 ΕΖΔ (CY4000010) και ΖΕΠ (CY4000023) Χερσόνησος Ακάμα, δεν πρέπει να γίνεται με βάση την υφιστάμενη κατάσταση διατήρησης της περιοχής. Αντίθετα, η Ειδική Οικολογική Αξιολόγηση πρέπει να γίνεται με βάση τους στόχους διατήρησης των προστατευόμενων περιοχών, δηλαδή την επιδιωκόμενη κατάσταση διατήρησης των ενδιαιτημάτων και των ειδών.

3. Επιπρόσθετα, σε περίπτωση που ένα έργο ή σχέδιο δύναται να επιφέρει σημαντικές επιπτώσεις στα αντικείμενα καθορισμού και τους στόχους διατήρησης προστατευόμενων περιοχών, δεν πρέπει να προτείνονται μέτρα διαχείρισης ως μέτρα μετριασμού. Τα μέτρα διαχείρισης έπρεπε να ισχύουν και να εφαρμόζονται ήδη στις εν λόγω περιοχές. Σημειώνεται μάλιστα ότι, μέχρι σήμερα, δεν έχουν θεσπιστεί τα αναγκαία μέτρα διατήρησης και δεν έχουν εκδοθεί τα αναγκαία Διατάγματα Προστασίας και Διαχείρισης των περιοχών του Δικτύου Natura 2000 ΕΖΔ (CY4000010) και ΖΕΠ (CY4000023) Χερσόνησος Ακάμα.

4. Σημειώνεται επίσης ότι δεν έχουν διεξαχθεί οποιεσδήποτε καταγραφές και δεν γίνονται οποιεσδήποτε αναφορές στα είδη χαρακτηρισμού και τους στόχους διατήρησης της περιοχής ΖΕΠ (CY4000023) Χερσόνησος Ακάμα. Ως εκ τούτου, δεν εντοπίζονται, δεν καταγράφονται, δεν αναλύονται και δεν αξιολογούνται οι επιπτώσεις στα μεταναστευτικά παρυδάτια / υδρόβια πτηνά, τα οποία περιλαμβάνονται στα αντικείμενα χαρακτηρισμού ή/και τους στόχους διατήρησης της περιοχής ΖΕΠ. Σημειώνεται ότι ολόκληρη η περιοχή χωροθέτησης των Φάσεων Β2 και Γ του προτεινόμενου έργου εμπίπτει εντός και πλησίον (εφάπτεται) της περιοχής ΖΕΠ. Με βάση τον Χάρτη Περιοχών Μέγιστης Περιβαλλοντικής Σημασίας για τα Πτηνά στην Χερσόνησο Ακάμα, την περιοχή χρησιμοποιούν σημαντικά είδη παρυδάτιων / υδρόβιων άγριων πτηνών χαρακτηρισμού, όπως ο Βορτακοφάς (*Ardeola ralloides*), η Χαλκόκοτα (*Plegadis falcinellus*), η Χιονάτη (*Egretta garzetta*) και ο Νυφογερανός (*Grus virgo*). Τα είδη αυτά χρησιμοποιούν την παράκτια ζώνη κατά την αποδημία, σε μικρότερους αριθμούς την άνοιξη και μεγαλύτερους αριθμούς το φθινόπωρο. Η παράκτια ζώνη είναι σημαντική για τη μετανάστευση κυρίως υδρόβιων πτηνών, όπως πάπιων, ιβιδων και ερωδιών. Τα είδη αυτά, μεγάλοι αριθμοί των οποίων παρατηρούνται κατά τη μετανάστευση, χρησιμοποιούν την ακτογραμμή ως σημείο αναφοράς και προσανατολισμού κατά την είσοδο τους στην Κύπρο. Αρκετά άλλα είδη πουλιών, περιλαμβανομένων σημαντικών αρπακτικών και άλλων μεταναστευτικών, επίσης χρησιμοποιούν την παράκτια ζώνη για σκοπούς προσανατολισμού.

5. Με βάση την Έκθεση Πληροφοριών και την παρουσίαση που έγινε στη συνεδρία της Ad-hoc Επιτροπής, κατά το στάδιο της κατασκευής της Φάσης Β2, μεταξύ άλλων επιπτώσεων, αναμένεται «τοπικός επηρεασμός της μορφολογίας του εδάφους», καθώς και «μόνιμη κατάληψη και σφράγιση εδάφους σε όλα τα σημεία διέλευσης του παραλιακού πεζόδρομου». Επιπλέον, κατά το στάδιο της λειτουργίας της Φάσης Β2, μεταξύ άλλων επιπτώσεων, αναμένεται «μόνιμη κάλυψη από σκυροδέμα και σφράγιση εδάφους», λόγω της χρήσης οπλισμένου σκυροδέματος με βατσαλωτό για την κατασκευή του παραλιακού πεζόδρομου. Με βάση την Έκθεση Πληροφοριών, δεν υφίστανται και συνεπώς δεν προτείνονται μέτρα μετριασμού ή/και αποτροπής των εν λόγω επιπτώσεων. Σημειώνεται ότι η χρήση οπλισμένου σκυροδέματος με βατσαλωτό για την κατασκευή του παραλιακού πεζόδρομου δεν επιφέρει επιπτώσεις μόνο στο έδαφος. Πέραν των επιπτώσεων στο έδαφος, καθώς και στο φυσικό τοπίο (παράκτια ζώνη) και τη γεωλογική κληρονομιά (σημαντικές γεωμορφές) της περιοχής Θαλασσινές Σπηλιές του Δήμου Πέγειας, η χρήση οπλισμένου σκυροδέματος με βατσαλωτό για την

κατασκευή παραλιακού πεζόδρομου αναμένεται να επιφέρει αρκετές και σημαντικές επιπτώσεις στην ακεραιότητα και συνοχή του συγκεκριμένου τμήματος των προστατευόμενων περιοχών του Δικτύου Natura 2000 ΕΖΔ (CY4000010) και ΖΕΠ (CY4000023) Χερσόνησος Ακάμα. Η σημαντικότερη επίπτωση είναι ο κατακερματισμός (fragmentation) του συγκεκριμένου τμήματος των προστατευόμενων περιοχών, το οποίο περιλαμβάνεται στη Φάση Β2 (από τον Κόλπο του Κερατιδίου μέχρι την τοποθεσία Ασπρόβικλα) και στη Φάση Γ (από την τοποθεσία Ασπρόβικλα μέχρι τον Άγιο Γεώργιο). Σημειώνεται ότι το εν λόγω τμήμα των προστατευόμενων περιοχών είναι εξαιρετικά μικρό και περιορισμένο, καθότι δεν περιλαμβάνει καν ολόκληρη την Ζώνη Προστασίας της Παραλίας, όπως αυτή καθορίζεται με βάση τον περί Προστασίας της Παραλίας Νόμο (ΚΕΦ.59), και παρουσιάζει πολύ μεγάλες διακυμάνσεις (με πλάτος που κυμαίνεται από 5 μέχρι 95 μέτρα). Η κατασκευή παραλιακού πεζόδρομου από σπλισμένο σκυρόδεμα με βατσαλωτό, πλάτους 2.5 μ. και μήκους σχεδόν περίπου 6.5-7 χλμ. (3.6 χλμ. Φάση Β2 και 3.2 χλμ. Φάση Γ), δεν μπορεί να θεωρηθεί ως αμελητέα έκταση, λαμβάνοντας ουσιαδώς υπόψη:

- (α) τη μικρή και περιορισμένη έκταση των προστατευόμενων περιοχών,
- (β) τη χωροθέτηση του προτεινόμενου έργου, καθότι διασχίζει το χερσαίο τμήμα και σχεδόν εφάπτεται με το θαλάσσιο τμήμα των προστατευόμενων περιοχών,
- (γ) την έκταση και ένταση των συνεπακόλουθων επιπτώσεων στα σημαντικά και προστατευόμενα ενδιαιτήματα και είδη¹, τόσο κατά το στάδιο της κατασκευής², όσο και το στάδιο της λειτουργίας³.

6. Δεδομένου ότι το προτεινόμενο έργο δύναται να επιφέρει σημαντικές επιπτώσεις στην ακεραιότητα και συνοχή των προστατευόμενων περιοχών του Δικτύου Natura 2000, για τις οποίες δεν υφίστανται και συνεπώς δεν προτείνονται μέτρα μετριασμού ή/και αποτροπής, σαφώς έπρεπε να εξεταστούν εναλλακτικές επιλογές (π.χ. όσον αφορά την χωροθέτηση / όδευση, την εγγύτητα με περιβαλλοντικά ευαίσθητες θέσεις, τα υλικά κατασκευής, κ.α.). Κατά τη γνώμη μας, η σημαντικότερη εναλλακτική λύση που έπρεπε να εξεταστεί είναι η αποφυγή χρήσης σπλισμένου σκυροδέματος με βατσαλωτό. Σημειώνεται ότι ο κύριος του έργου (Δήμος Πέγειας) δεν αποδέχεται την εξέταση της συγκεκριμένης εναλλακτικής επιλογής, λόγω του συνεπακόλουθου «περιορισμού της χρήσης του παραλιακού πεζόδρομου», όπως αναφέρθηκε από την ομάδα μελετητών κατά την παρουσίαση που έγινε στη συνεδρία της Ad-hoc Επιτροπής. Ως εκ τούτου, φαίνεται να προκύπτει σύγκρουση μεταξύ των στόχων διατήρησης των προστατευόμενων περιοχών του Δικτύου Natura 2000 (π.χ. διαχείριση διακίνησης επισκεπτών κατά μήκος της ακτογραμμής ή/και περιορισμός διακίνησης επισκεπτών σε περιβαλλοντικά ευαίσθητες περιοχές και θέσεις αναπαραγωγής ειδών) και των στόχων κατασκευής και λειτουργίας του προτεινόμενου έργου, δηλαδή της αύξησης της επισκεψιμότητας στην περιοχή λόγω της χρήσης του παραλιακού πεζόδρομου. Επιπλέον, ο ισχυρισμός ότι η κατασκευή παραλιακού πεζόδρομου από σπλισμένο σκυροδέμα με βατσαλωτό είναι προτιμότερη από την εναλλακτική επιλογή του φυσικού μονοπατιού, λόγω της ανάγκης συνεχούς συντήρησης του, δεν είναι αποδεκτός, λαμβάνοντας υπόψη τη μη αναστρεψιμότητα της επέμβασης στη φυσικότητα της περιοχής, την έκταση και την ένταση των επιπτώσεων, όσο και τα ιδιαίτερα (γεωμορφολογικά, εδαφολογικά και οικολογικά) χαρακτηριστικά της περιοχής.

7. Με βάση τα πιο πάνω, το προτεινόμενο έργο δεν συνδέεται άμεσα με τους στόχους διατήρησης και δεν είναι αναγκαίο για τη διαχείριση των προστατευόμενων περιοχών του Δικτύου Natura 2000. Αντιθέτως, οι Φάσεις Β2 και Γ του παραλιακού πεζόδρομου δύναται να επιφέρουν σοβαρές, αρνητικές και μη αναστρέψιμες επιπτώσεις στις εν λόγω περιοχές, καθεαυτές και από κοινού με άλλα έργα και σχέδια που χωροθετούνται κατά μήκος της παράκτιας ζώνης του Δήμου Πέγειας, από τον Κόλπο Κερατιδίου μέχρι τον Άγιο Γεώργιο.

8. Όσον αφορά την προτεινόμενη παρεκτροπή του παραλιακού πεζόδρομου και την κατασκευή σημείου θέας με πλατεία και παγκάκι, στην άκρη της μικρής χερσονήσου, η οποία βρίσκεται μεταξύ των τοποθεσιών Σπήλιος της Φώκαινας – Κανταρκαστοί – Πέτρες του Βαθύ, σημειώνεται ότι η προτεινόμενη όδευση του παραλιακού πεζόδρομου από σπλισμένο σκυροδέμα με βατσαλωτό βρίσκεται μεταξύ των δύο κύριων θέσεων

¹ Υποβάθμιση και απώλεια περιοχής εξάπλωσης φυσικών οικοτόπων και άγριας χλωρίδας, διατάραξη ενδιαιτήματος και όχληση ειδών άγριας πανίδας και πτηνοπανίδας, κ.α.

² Μεγάλης κλίμακας χωματοουργικές εργασίες, μεγαλύτερη περίοδος κατασκευαστικών εργασιών, χρήση βαρέων μηχανοκίνητων οχημάτων, εκχέρωση τοπικής βλάστησης, εκρίζωση ή/και καταπάτηση θάμνων, μεγαλύτερα επίπεδα θορύβου και όχλησης, κ.α.

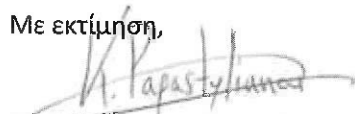
³ Σημαντική αύξηση επισκεψιμότητας και παρουσίας, καθώς και ανθρώπινης διείδυσης και όχλησης, κ.α.

αναπαραγωγής του Κινδυνεύοντος είδους προτεραιότητας της Μεσογειακής φώκιας (**Monachus monachus*), ενώ το σημείο θέας, με πλατεία και παγκάκι, χωροθετείται ακριβώς απέναντι (στα νότια) από την είσοδο μίας εκ των δύο σημαντικότερων σπηλιών αναπαραγωγής. Εάν το προτεινόμενο έργο αποτελούσε μέτρο διαχείρισης των προστατευόμενων περιοχών, τότε θα έπρεπε να περιορίζει αντί να αυξάνει την επισκεψιμότητα και την ανθρώπινη παρουσία, διείσδυση και όχληση σε περιβαλλοντικά ευαίσθητες περιοχές, οι οποίες βρίσκονται σε εγγύτητα και άμεση ορατότητα από θέσεις αναπαραγωγής του Κινδυνεύοντος είδους προτεραιότητας της Μεσογειακής φώκιας (**Monachus monachus*) και όπου μάλιστα καταγράφονται σημαντικές πιέσεις και συσσωρευτικές επιπτώσεις (π.χ. κατασκευή παραθεριστικών κατοικιών με κολυμβητικές δεξαμενές, λειτουργία παραθαλάσσιου κέντρου εστίασης και αναψυχής, κ.α.).

9. Νοείται ότι εξακολουθούν να ισχύουν οι θέσεις και εισηγήσεις της ΟΠΟΚ για το προτεινόμενο έργο, τις οποίες σας έχουμε διαβιβάσει στις 19.12.2021. Παρακαλούμε όπως η αρχική και συμπληρωματική μας τοποθέτηση επισυναφθούν στα πρακτικά της συνεδρίας της Ad-hoc Επιτροπής για την Ειδική Οικολογική Αξιολόγηση που έγινε στις 28.01.2022.

Όπως πάντοτε, παραμένουμε στη διάθεση σας για περαιτέρω πληροφορίες ή/και διευκρινίσεις.

Με εκτίμηση,

Κλείτος Παπαστυλιανού

Επιστημονικός & Διοικητικός Λειτουργός

Ομοσπονδία Περιβαλλοντικών Οργανώσεων Κύπρου

Μέλος Ad-hoc Επιτροπής για την Ειδική Οικολογική Αξιολόγηση

Πτηνολογικός Σύνδεσμος

Προς

κ. Κώστα Χατζηπαναγιώτου
Διευθυντή
Τμήμα Περιβάλλοντος
chadjipanayiotou@environment.moa.gov.cy

Υπόψιν

κα. Έλενα Στυλιανοπούλου
Ανώτερη Λειτουργό Περιβάλλοντος
Τμήμα Περιβάλλοντος
estyliaoanou@environment.moa.gov.cy

Κοινοποίηση: Μέλη της ad hoc Επιτροπής για την Ειδική Οικολογική Αξιολόγηση

Λευκωσία, 13 Ιανουαρίου 2022

Αγαπητέ κ. Χατζηπαναγιώτου,

Θέμα: Απόψεις και εισηγήσεις σε σχέση με την Έκθεση Πληροφοριών για τη Φάση B2 του παραλιακού πεζόδρομου στον Δήμο Πέγειας στην περιοχή των Θαλασσινών Σπηλιών, η όδευση του οποίου συμπίπτει, βρίσκεται εντός ή γεινιάζει ανά θέσεις με το δίκτυο Natura 2000 της Χερσονήσου Ακάμα.

Επικοινωνώ μαζί σας σε συνέχεια του ηλεκτρονικού σας μηνύματος (2 Δεκεμβρίου 2021) και των πληροφοριών που στάλθηκαν μετέπειτα, καθώς επίσης σε συνέχεια του ηλεκτρονικού μου μηνύματος (17 Δεκεμβρίου 2021) για το ίδιο θέμα.

Όπως ανέφερα και στο ηλεκτρονικό μου μήνυμα, θεωρώ ότι θα ήταν προτιμότερο για τη διαμόρφωση μιας ολοκληρωμένης εικόνας και απόψεων αν το ζήτημα τύχαινε συζήτησης σε συνεδρίαση της ad hoc Επιτροπής για την Ειδική Οικολογική Αξιολόγηση. Ακόμα πιο ιδανικό θα ήταν αν καθοριζόταν κοινή επιτόπια επίσκεψη των μελών της Επιτροπής στην περιοχή των Θαλασσινών Σπηλιών ώστε να συζητηθεί το έργο επί τόπου.

Με βάση τα όσα έχω μπροστά μου τη δεδομένη στιγμή, η τυχόν αδειοδότηση του εν λόγω έργου στη μορφή που προτείνεται με προβληματίζει ιδιαίτερα. Η κύρια πηγή προβληματισμού έγκειται στα εξής:

1. Σημαντικότητα περιοχής και πιθανή όχληση σε είδη:

Η όδευση του προτεινόμενου πεζόδρομου εκτός ότι βρίσκεται εντός και πλησίον περιοχής Natura 2000, συγκεκριμένα χωροθετείται σε ένα εξαιρετικά ευαίσθητο σημείο ιδιαίτερα όσον αφορά το Παγκοσμίως Κινδυνεύον είδος της Μεσογειακής Φώκιας (*Monachus monachus*). Η εγγύτητα του πεζόδρομου από θέσεις αναπαραγωγής/ξεκούρασης/γαλουχίας ενός τόσο σημαντικού και εμβληματικού είδους το οποίο είναι εξαιρετικά ευαίσθητο στην ενόχληση θα πρέπει να μας προβληματίσει.

Ταυτόχρονα θα πρέπει να ληφθούν ιδιαίτερα υπόψη οποιεσδήποτε επιπτώσεις στους προστατευόμενους τύπους οικοτόπων της περιοχής, στο είδος του Κόκκινου Βιβλίου της Χλωρίδας της Κύπρου *Taraxacum aphrogenes* που εντοπίζεται στον πεζόδρομο, καθώς και στο είδος αμμόσαυρας *Acanthodactylus schreiberi* που είναι Κινδυνεύον με βάση την IUCN και εντοπίστηκε στην περιοχή, αλλά και των νυχτερίδων *Myotis blythi* και *Miniopterus schreibersii* που διατηρούν καταφύγια στις εν λόγω θαλασσινές σπηλιές. Τέλος η περιοχή είναι σημαντική για παρυδάτια είδη πουλιών όπως τον Βορτακοφά (*Ardeola ralloides*) και τη Χιονάτη (*Egretta garzetta*) που χρησιμοποιούν την ακτογραμμή κατά την αποδημία τους.

2. Έλλειψη στόχων διατήρησης, συσσώρευση πιέσεων και αποσπασματική αξιολόγηση ενός ενιαίου έργου:

Καταρχήν, αν και γνωρίζω ότι η κατασκευή παραλιακού πεζόδρομου προκύπτει από την Έκθεση Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης που έκδωσε το Τμήμα Περιβάλλοντος τον Μάρτιο 2019 ως μέτρο διαχείρισης των επισκεπτών στην περιοχή, εντούτοις με προβληματίζει η έλλειψη διασύνδεσης του συγκεκριμένου έργου με συγκεκριμένους στόχους διατήρησης για την περιοχή Natura 2000. Ελλείπει Διαταγμάτων Διαχείρισης για την περιοχή Natura 2000 από όπου θα απορρέαν Διαχειριστικά Μέτρα με σκοπό την επίτευξη Στόχων Διατήρησης βασισμένων σε Ευνοϊκές Τιμές Αναφοράς για τα είδη χαρακτηρισμού της περιοχής, θεωρώ αβάσιμη τη μεταχείριση του εν λόγω έργου ως διαχειριστικό μέτρο. Αυτό συνδέεται και με το γεγονός ότι η Φάση Β2 του παραλιακού πεζόδρομου που βρίσκεται υπό αξιολόγηση αποτελεί τμήμα ενός ενιαίου γραμμικού παραθαλάσσιου λειτουργικού πάρκου.

Θεωρώ ότι η συγκεκριμένη περιοχή και ιδιαίτερα το είδος της Μεσογειακής Φώκιας στο συγκεκριμένο σημείο δέχονται πολλαπλές και συσσωρευτικές πιέσεις από διάφορες αναπτύξεις και άλλου τύπου ανθρώπινες παρεμβάσεις. Επιπρόσθετα της έλλειψης συσσωρευτικής δέουσας αξιολόγησης των πιέσεων που δέχεται η περιοχή και το είδος, θεωρώ ότι η Φάση Γ του προτεινόμενου παραλιακού πεζόδρομου θα έπρεπε να συναξιολογηθεί με τη Φάση Β2, αφού αφορά την ίδια περιοχή Natura 2000, αλλιώς η αξιολόγηση σαλαμοποιείται.

Ταυτόχρονα όμως θεωρώ ότι η επισκεψιμότητα στην περιοχή πρέπει να τύχει άμεσης διαχείρισης. Με βάση τα πιο πάνω εισηγούμαι τα ακόλουθα:

1. Κοινή επιτόπια επίσκεψη των μελών της Επιτροπής στην περιοχή των Θαλασσιών Σπηλιών.
2. Απαραίτητη προϋπόθεση πριν την έναρξη οποιονδήποτε έργων στον παραλιακό πεζόδρομο η άρση όλων των παράνομων κατασκευών, επεμβάσεων και δραστηριοτήτων στην περιοχή και ο αποκλεισμός όλων των παράνομων προσβάσεων προς τη θάλασσα, καθώς και αποκατάσταση οποιασδήποτε περιβαλλοντικής ζημίας.
3. Αφαίρεση των ξενικών εισβλητικών ειδών που βρίσκονται φυτεμένα κατά μήκος του παραλιακού πεζόδρομου.
4. Ετοιμασία ανάλογης μελέτης για τη Φάση Γ και συναξιολόγηση πριν την έκδοση Έκθεσης για το εν λόγω έργο.
5. Όσον αφορά τη Φάση Β2 που εξετάζεται τη δεδομένη στιγμή, η άποψη μου είναι ο πεζόδρομος να παραμείνει χωμάτινος και να μην γίνει οποιαδήποτε κατασκευή εκτός:
 - για αποκλεισμό πρόσβασης στη θάλασσα σε συγκεκριμένα σημεία
 - αποκλεισμό οπτικής/ηχητικής επαφής με ευαίσθητες περιοχές για τη Μεσογειακή Φώκια
 - υπερύψωση με ξύλινο deck όπου υπάρχουν απειλούμενα είδη χλωρίδας

Επίσης θεωρώ ότι δεν θα πρέπει να κατασκευαστούν σημεία θέας αφού είναι προτιμότερο το κοινό να παροτρύνεται να μην παραμένει για μεγάλο χρονικό διάστημα ή να μαζεύεται σε αυτή την ευαίσθητη περιοχή. Τέλος, ο πεζόδρομος δεν θα πρέπει να φωτιστεί με οποιονδήποτε τρόπο και θα πρέπει να τοποθετηθούν ενημερωτικές πινακίδες σε τακτά διαστήματα για το κοινό ούτως ώστε να καλλιεργηθεί συνείδηση για την ευαισθησία της περιοχής.

Είμαι στη διάθεση σας για περαιτέρω διευκρινήσεις και συζήτηση του θέματος.

Με εκτίμηση,

Μάρτιν Χέλλικας

Πτηνολογικός Σύνδεσμος
Τ.Θ. 12026, Λευκωσία, 2340, Κύπρος
Τ: +357 22 455072 | F: +357 22 455073
www.birdlifecyprus.org

Πτηνολογικός Σύνδεσμος

Προς

κ. Κώστα Χατζηπαναγιώτου
Διευθυντή
Τμήμα Περιβάλλοντος
chadjipanayiotou@environment.moa.gov.cy

Υπόψιν

κα. Έλενα Στυλιανοπούλου
Ανώτερη Λειτουργό Περιβάλλοντος
Τμήμα Περιβάλλοντος
estylianoπουλου@environment.moa.gov.cy

Κοινοποίηση: Μέλη της ad hoc Επιτροπής για την Ειδική Οικολογική Αξιολόγηση

Λευκωσία, 3 Φεβρουαρίου 2022

Αγαπητέ κ. Χατζηπαναγιώτου,

Θέμα: Συμπληρωματικές απόψεις και εισηγήσεις σε σχέση με την Έκθεση Πληροφοριών για τη Φάση B2 του παραλιακού πεζόδρομου στον Δήμο Πέγειας στην περιοχή των Θαλασσιών Σπηλιών, η όδευση του οποίου συμπίπτει, βρίσκεται εντός ή γειτνιάζει ανά θέσεις με το δίκτυο Natura 2000 της Χερσονήσου Ακάμα.

Επικοινωνώ μαζί σας σε συνέχεια της διαδικτυακής συνάντησης που έγινε στις 28 Ιανουαρίου 2022 όπου παρουσιάστηκε το πιο πάνω θέμα, και σε συνέχεια της επιστολής μου με ημερομηνία 13 Ιανουαρίου 2022 που επισυνάπτεται για εύκολη αναφορά. Οι απόψεις και εισηγήσεις που περιλαμβάνονται στην προηγούμενη μου επιστολή εξακολουθούν να ισχύουν, αλλά επιθυμώ να προσθέσω και τα εξής:

1. Προσέγγιση σε λανθασμένη βάση

Αντιλαμβάνομαι και συμφωνώ ότι η περιοχή δέχεται υπέρμετρες πιέσεις και ότι το είδος της Μεσογειακής Φώκιας (*Monachus monachus*) καθώς και άλλα είδη καθορισμού στο συγκεκριμένο σημείο γίνονται αποδέκτες μεγάλης ενόχλησης και ότι πρέπει να ληφθούν διαχειριστικά μέτρα. Εξακολουθώ όμως να θεωρώ την προσέγγιση όπου η υφιστάμενη κατάσταση θεωρείται το επίπεδο αναφοράς (baseline) από όπου απορρέουν κάποια μέτρα ως εσφαλμένη για τη σωστή διαχείριση και προστασία μιας περιοχής Natura 2000 και των οικοτόπων και ειδών καθορισμού της.

Οποιαδήποτε διαχειριστικά μέτρα θε πρέπει να απορρέουν από Διατάγματα Διαχείρισης στη βάση Διαχειριστικών Σχεδίων για την περιοχή Natura 2000, με συγκεκριμένους Στόχους Διατήρησης και Ευνοϊκές Τιμές Αναφοράς για τους οικοτόπους και τα είδη, διαφορετικά τα μέτρα είναι ατεκμηρίωτα και δεν υπάρχουν ξεκάθαροι στόχοι στο που προσβλέπουν.

Ως προς τη συγκεκριμένη πρόταση κατασκευής παραλιακού πεζόδρομου, δεν πιστεύω ότι έχουν παρουσιαστεί βάσιμα επιχειρήματα ότι θα μειώσει όντως την ενόχληση προς το είδος της Μεσογειακής Φώκιας και άλλων ειδών καθορισμού.

2. Ελλειμματική αξιολόγηση επιπτώσεων του έργου

Η περιοχή όπου προτείνεται ο παραλιακός πεζόδρομος αποτελεί ενδιαίτημα μεταναστευτικών παρυδάτιων και υδροβίων πουλιών που είναι είδη καθορισμού της Ζώνης Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ) «Χερσόνησος Ακάμα». Τα είδη φωλιάζουν στην Ευρώπη και την Ασία και περνούν από τη ΖΕΠ την Άνοιξη και κυρίως το Φθινόπωρο (από Αύγουστο μέχρι Οκτώβριο) χρησιμοποιώντας την ακτογραμμή και τις βραχονησίδες της περιοχής για ξεκούραση.

Τα είδη για τα οποία η συγκεκριμένη περιοχή είναι ιδιαίτερα σημαντική είναι ο Βορτακοφάς (*Ardeola ralloides*), η Χαλκόκοτα (*Plegadis falcinellus*) και η Χιονάτη (*Egretta garzetta*) τα οποία έχουν Τιμές Στόχου στο Διαχειριστικό Σχέδιο της ΖΕΠ «Χερσόνησος Ακάμα» που βρίσκεται αναρτημένο στην ιστοσελίδα της Υπηρεσίας Θήρας και Πανίδας. Κατά τη Φθινοπωρινή αποδημία οι Τιμές Στόχου για αυτά τα είδη είναι 50-200 άτομα για τον Βορτακοφά, 300-1000 άτομα για τη Χαλκόκοτα και 400-800 άτομα για τη Χιονάτη. Η διατήρηση της παρουσίας των εν λόγω ειδών αποτελεί Στόχο Διατήρησης και η προστασία των περιοχών ξεκούρασης των αποδημητικών αυτών πουλιών αποτελεί Διαχειριστικό Μέτρο στο Διαχειριστικό Σχέδιο της ΖΕΠ «Χερσόνησος Ακάμα».

Η πτηνοπανίδα και οι επιπτώσεις στα είδη καθορισμού της ΖΕΠ δεν αποτελέσαν αντικείμενο αξιολόγησης στην εν λόγω Έκθεση για τον προτεινόμενο παραλιακό πεζόδρομο, κάτι το οποίο θεωρώ σημαντική παράλειψη και κενό. Ιδιαίτερα δεδομένων των πιέσεων που δέχονται τα είδη αυτά σε ολόκληρη την ακτογραμμή της Κύπρου λόγω των ανθρώπινων παρεμβάσεων, καθιστώντας τη διασφάλιση της συνεχιζόμενης παρουσίας τους σε περιοχές Natura 2000 ακόμα σημαντικότερη. Δεδομένου επίσης του μήκους του εν λόγω πεζόδρομου στην ολότητα του (περίπου 13,5 χλμ), αλλά και με βάση το Διαχειριστικό Σχέδιο της ΖΕΠ «Χερσόνησος Ακάμα» θεωρώ ότι η αξιολόγηση των επιπτώσεων στην πτηνοπανίδα είναι ένα πολύ σημαντικό στοιχείο που παραλήφθηκε.

Επίσης, εξακολουθώ να θεωρώ ότι η εξέταση του εν λόγω έργου είναι αποσπασματική και σαλαμοποιημένη, αφού αποτελεί μέρος ενός ευρύτερου έργου το οποίο έχει ήδη εν μέρει εγκριθεί και η επόμενη φάση του οποίου (Φάση Γ) είναι ήδη σχεδιασμένη και αφορά την ίδια περιοχή Natura 2000. Η οποιαδήποτε διαφορά στα χρονοδιαγράμματα υλοποίησης των φάσεων του έργου δεν θεωρώ ότι αποτελεί λόγο μεμονωμένης αξιολόγησης τους, ιδιαίτερα με βάση τις έννοιες των κατευθυντήριων οδηγιών για την εφαρμογή του Άρθρου 6(3) της Οδηγίας για τους Οικοτόπους.

Τέλος, παρατηρώ ότι δεν έχουν αξιολογηθεί εναλλακτικές λύσεις για τον εν λόγω παραλιακό πεζόδρομο, ιδιαίτερα όσον αφορά την όδευση του, τα υλικά οικοδομής του και τον όλο σχεδιασμό (π.χ. σημεία θέας, πλατείες κλπ.) σε σχέση με τις ιδιαίτερα ευαίσθητες περιοχές ιδίως για τη Μεσογειακή Φώκια.

3. Εισηγήσεις

Θεωρώ ότι ως έχει, με τον υφιστάμενο σχεδιασμό και στο βάθος που έχει αξιολογηθεί το έργο, δεν μπορεί να εξασφαλισθεί ότι ο παραλιακός πεζόδρομος δεν θα έχει επιπτώσεις στην περιοχή Natura 2000 «Χερσόνησος Ακάμα» και τα είδη και οικοτόπους καθορισμού του. Σε περίπτωση πρόθεσης έγκρισης του έργου από την Περιβαλλοντική Αρχή εισηγούμαι πλήρη επανασχεδιασμό του με σκοπό τη μείωση της ενόχλησης μεταφέροντας την όδευση προς την ενδοχώρα στα πιο ευαίσθητα σημεία, στη βάση και των όσων αναφέρω στην επιστολή μου με ημερομηνία 13 Ιανουαρίου 2022.

Είμαι στη διάθεση σας για περαιτέρω διευκρινήσεις και συζήτηση του θέματος.

Με εκτίμηση,

Μάρτιν Χέλλικαρ

Πτηνολογικός Σύνδεσμος
Τ.Θ. 12026, Λευκωσία, 2340, Κύπρος
Τ: +357 22 455072 | F: +357 22 455073
www.birdlifecyprus.org

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ
ΟΔΕΥΣΗ ΠΕΖΟΔΡΟΜΟΥ
ΖΩΝΗ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΓΙΑ ΔΙΕΡΧΟΜΕΝΟΥΣ ΕΠΙΣΚΕΠΤΕΣ

